БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашинглз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

48 йил чиқиши
№ 255 (13.517).
6 НОЯБРЬ 1966 йил
ЯКШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

УЛУҒ ОКТЯБРЬ БАЙРОҒИ

Инсоният тарихида янги даврни — капитализмнинг ҳалокати ва коммунизм тантанаси даврини бошлаб берган Улуғ Октябрь социалистик революцияси ўз характери, моҳияти, мақсадлари, интилишлари ҳамда халқаро аҳамияти жиҳатдан энг улкан, чинакам халқ революциясидир. Бу революцияни ҳаракатга келтирган, йўналтирган куч дунёда энг революцион, энг қудратли, энг жанговар синф ишчилар синфи ва унинг яқин иттифоқчиси камбағал деҳқонлардир. Революциянинг йўлбошчиси, раҳнамоси улуғ Ленин бунёд этган, тарбиялаб вояга етказган, замонамизнинг шон-шарафи, виждони, ор-номуси ва ақл-идроки деб ҳақли равишда баҳоланган Коммунистик партиямиздир.

Қаҳрамон, ижодкор совет халқи, бутун прогрессив инсоният ҳар йили, куз фаслида Улуғ Октябрнинг тарихий шон-шуҳрати ҳеч қачон сўнмас кунларини нишонлар экан, Советлар мамлакатининг кураш ва ғалабалар билан ўтган шонли йўлига назар ташлар экан, ўзининг ўлмас генийси, нуроний сиймоси билан, революцион курашчига хос жанговар букилмас иродаси билан Улуғ Октябрь революциясига бошчилик қилган доҳиймиз, устозимиз В. И. Ленинни зўр ҳурмат ва эҳтиром билан тилга олади.

Ленин Октябрнинг отаси, революциянинг жанговар йўлбошчиси. Биз Ленинсиз Октябрь революциясини тасаввур этолмаймиз. Ленин мазлумларнинг меҳрибони ва йўлдоши, катта-кичик халқлар ва миллатларнинг халоскори ва дўстидир. Чоризмнинг миллатлар ва халқларни ҳақоратловчи жирканч мустамлака сиёсати азобидан, маҳаллий бойлар, феодаллар захматидан эзилиб келган ўлка халқлари Улуғ Октябрнинг халоскор нури—чашмасидан, Ленин генийсидан нажот топдилар. СССРдаги барча халқлар каби ўзбек халқи ҳам эндиликда коммунизм қураётган СССР халқларининг қардошлик оиласида бахтиёр яшамоқда экан, бунинг учун улуғ оғамиз рус халқидан, Коммунистик партиямиздан беҳад миннатдордир.

Биз ҳамма жойда, ҳар куни, ҳар соат, ҳар минут Улуғ Октябрь ғояларининг ажойиб ифодасини, тантанасини кўрмоқдамиз. Октябрнинг йўлбошчиси Ленин бўлса ҳар дақиқа биз билан ёнма-ён яшаб тургандек. СССРда тўла ғалаба қилган социализм ва кенг авж олдириб юборилган коммунизм қурилиши ишларида, Қозоғистон ва Мирзачўл, Сибирь ва Марказий Фарғонанинг ўзлаштирилаётган қўриқ ерларида, партия XXIII съезди ва Марказий Комитетнинг кейинги пленумлари тарихий қарорларида, жаҳон социалистик лагери ишларида, қудратли куч бўлиб қолган халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатида, ҳукуматимизнинг бутун прогрессив дунё маъқуллаётган тинч-тотув яшаш сиёсатида, ҳаётимизда, фаровон оиламизда, хуллас ҳамма жойда Улуғ Октябрь ва унинг ҳаётбахш ғоялари яшамоқда, тантана қилмоқда.

Биз, коммунизм жамияти қураётган Октябрь фарзандлари революциямиз бешигини тебратган, дунёда биринчи социалистик давлатимиз пойдеворини қурган, жанговар кураш ва ғалабаларнинг шонли йўлини босиб ўтган жонажон Коммунистик партияга, ота-боболаримизга зўр ифтихор билан қасамёд этамиз, коммунизм ишига, Ленин ишига, Улуғ Октябрь бошлаб берган ишга ҳамиша содиқ бўлиб қоламиз. Яқинда мамлакатимиз ёшлари жуда катта ва ажойиб ташаббус бошладилар. Улар революция обидалари олдига зиёрат уюштирдилар. Шуҳрат йўллари бўйлаб ўтказилаётган бутуниттифоқ юришини ташкил этдилар. Партия ишига, революция ишига, Улуғ Октябрь ишига, марксизм-ленинизм ўлмас идеяларига содиқмиз деб қасамёд қилиш учун Қизил майдонга тўпландилар.

БИЗ ҚИШКИ САРОЙНИ ШТУРМ ҚИЛГАНЛАРНИНГ НАБИРАЛАРИ, РЕЙХСТАГНИ ТОР-МОР КЕЛТИРГАНЛАРНИНГ ФАРЗАНДЛАРИ, МАНА ШУ ҚИЗИЛ МАЙДОНДА, КРЕМЛНИНГ МУҚАДДАС ДЕВОРЛАРИ ОЛДИДА ЎЗ ТЕНГҚУРЛАРИМИЗ НОМИДАН ЛЕНИН ИШИГА, ПАРТИЯ ИШИГА, ОКТЯБРЬ ИШИГА СОДИҚЛИГИМИЗГА ҚАЛБИМИЗДАН ОНТ ИЧАМИЗ!

Кўпмиллатли, кўпмиллионли бахтиёр совет халқи Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги, улуғ йўлбошчимиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига тайёргарлик кўрмоқда. Бу совет халқларининг қардошлик оиласида коммунизм қураётган бир-бирига дўст, ўртоқ, ҳамкор, бир-бирига устоз ва шогирд, бир-бирига ҳамдард ва меҳрибон барча миллат ва халқларнинг жуда катта байрамидир. Бу Улуғ Октябрь ғояларининг ажойиб тантанасини ўзида мужассам этган, Совет давлатининг куч-қудратини, ҳаётийлигини ифодалаган энг мўътабар, энг азиз йил, кун бўлади.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси эксплуатация ва миллий зулм кишанларини абадий парчалаб ташлади. Илгари эзилган, хўрланган, икки томонлама зулм остида ўзининг инсоний ҳуқуқларидан маҳрум этилган Ўрта Осиё, жумладан Ўзбекистон меҳнаткашлари совет халқларининг тенг ҳуқуқли, қардошлик оиласида коммунизм йўлига чиқиб олдилар.

Улуғ Октябрь социалистик революциясига қадар ҳозирги Ўзбекистон чор Россиясининг қолоқ мустамлакаси эди. Энди бўлса, Ўзбекистон қудратли — индустрлашган, қишлоқ хўжалиги ривожланган, ҳозирги замоннинг қудратли техникаси билан қуролланган, фан ва маданияти гуллаб-яшнаган, пролетар интернационализми ва халқлар дўстлиги ғоялари тантана қилган, совет халқларининг қардошлик оиласида гуллаб-яшнаётган социалистик республикага айланди.

Революциядан бери ўтган давр ичида республикада саноатнинг ялпи маҳсулоти 24 баравар кўпайди. Газ, химия, машинасозлик ва саноатимизнинг бошқа янги-янги тармоқлари полвон қадамлар билан юксалмоқда. Яқин йиллар ичида қурилиб, ишга туширилган Бухоро—Урал магистрал газ қувури ҳам халқлар дўстлиги магистрали бўлиб қолди. Республикамиз қишлоқ хўжалиги, унинг муҳим тармоғи —пахтачилигимиз йилдан-йилга қанот ёзмоқда. Ўзбек пахтакорлари бу йил Ватанга 3 миллион 750 минг тоннадан ортиқ «оқ олтин» сотдилар. Республикамизда пахтачилик билан бирга қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқлари ҳам гуркираб ўсмоқда.

Советлар мамлакатида халқларнинг ленинча дўстлигидан ҳам кучлироқ, улуғроқ, муқаддасроқ куч йўқ!

Бўрон ва довуллардан ҳам кучли, океан ва денгизлардан чуқур, азим тоғлардан баланд, дунёда энг гўзал, энг нозик ва энг муқаддас нарса — халқларимиз ўртасидаги ленинча дўстликдир. Улкан тоғлар емирилиши, денгизларнинг суви қуриши мумкин, лекин Советлар диёрида қарор топган халқлар, миллатлар, элларнинг қон-қардошлиги ҳеч қачон сўнмайди, йўқ бўлмайди. Аксинча, кураш бўронларида, қаҳрамонона меҳнат жараёнида яна ҳам мустаҳкамланаверади, янги мазмун кашф этади, кенгаяди.

Халқлар дўстлигининг қудратли кучини Тошкент зилзиласи вақтида айниқса яққол сездик. Зилзиладан зарар кўрган пойтахтимиз аҳолиси Совет Иттифоқидаги барча қон-қардош халқларнинг самимий ёрдамига, меҳр-муҳаббатига сазовор бўлди. Москваликлар, ленинградликлар, украин ва белоруслар, тожик ва қозоқлар, грузин ва озарбайжонликлар, латиш ва эстонлар, хуллас қардош халқлар оиласида яшаётган барча катта-кичик халқлар, элатлар, миллатлар Тошкентни тезда тиклаш, уни Совет Шарқининг энг гўзал, энг улкан шаҳарларидан бирига айлантириш учун қўлни-қўлга бериб меҳнат қилмоқдалар. Бу дўстликнинг чинакам ҳаётийлигини кўрсатувчи далил эмасми!?

Улуғ Октябрнинг ҳаётбахш ғоялари Европа, Осиё ва Латин Америкасида социализм ва коммунизмнинг кенг ва ёруғ йўлига тушиб олган янги социалистик мамлакатлар вужудга келди. Осиё, Африка ва Латин Америкасида эзгулик, мустақиллик учун, империализмга қарши миллий озодлик ҳаракати тобора кучаймоқда. Янги-янги, мустақил, суверен давлатлар бунёдга келмоқда. Капиталистик мамлакатларда синфий кураш тобора кескин тус олмоқда. Буларнинг ҳаммаси Улуғ Октябрь бошлаб берган улкан ишнинг ажойиб тантанаси, ҳаётий ифодасидир.

Биз ҳар йили Октябрь байрамини, Совет давлати туғилган кунни байрам қилар эканмиз қалбимиздаги энг илиқ, энг нозик меҳр-муҳаббат тўла туйғуларимизни бахтиёр ҳаётимиз ижодкори Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига йўллаймиз.

ҲАМЗА ҲАКИМЗОДА НОМИДАГИ МУКОФОТЛАР

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Ҳамза Ҳакимзода номли республика мукофотлари комитети 1966 йилда адабиёт, санъат ва архитектура соҳасидаги энг яхши асарларга Ҳамза Ҳакимзода номидаги республика мукофотларини беришга қарор қилди:

1. Абдулла **Қаҳҳорга**, ёзувчи — «Ўтмишдан эртаклар» қиссаси учун.

2. Рашид **Ҳамроевга**, композитор — «Зулматдан зиё» операси учун.

3. **Г. А. Пугаченкова** ва **Л. И. Ремпелга** — «Ўзбекистон санъати тарихи» монографияси учун.

4. **В. В. Берёзин, А. И. Файнлейб, С. М. Сутягин, Д. М. Шуваев, С. Эшонхўжаев, Ю. А. Халдеевга** — архитекторлар; **А. А. Асанов, Д. Г. Антман, А. С. Браславский, Э. Ф. Ленцешмидтга** — инженерлар — Санъат саройи ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети биноларини лойиҳалаштирганлари ва қурганликлари учун.

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ ФИНЛЯНДИЯДАН ҚАЙТИБ КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари М. А. Суслов, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н Пономарев, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, КПСС Москва область комитетининг биринчи секретари В. И. Конотоп, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси КПСС Ленинград область комитетининг биринчи секретари В. С. Толстиков, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлим мудирининг ўринбосари А. С. Беляковлардан иборат Совет Иттифоқи Коммунистик партияси делегацияси шу йил 5 ноябрда Москвага қайтиб келди. Делегация Финляндия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг таклифига биноан, Финляндияга борган эди. (ТАСС).

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Давлатга пахта сотиш йиллик планини муддатидан илгари бажарганликлари учун республика Ҳурмат тахтасига ёзиладилар:

АНДИЖОН ОБЛАСТИ (область партия комитетининг секретари ўртоқ **А. Ҳайдаров**, область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **П. Қаюмов**, область комсомол комитетининг секретари ўртоқ **С. Қурбонов**, область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **М. Мирзааҳмедов**, пахта тайёрлаш трестининг бошқарувчиси ўртоқ **М. Шамсибоев**, «Ўзсельхозтехника» область бирлашмасининг раиси ўртоқ **Н. Турсунов**).

АНДИЖОН ОБЛАСТИ ПАХТА ТАЙЁРЛАШ ПЛАНИНИ БАЖАРДИ

Республикамиздаги энг йирик Андижон областининг пахтакорлари Коммунистик партия XXIII съезди, КПСС Марказий Комитети март (1965 йил) ва май (1966 йил) Пленумлари қарорларини амалга ошира бориб, табиий офат туфайли вужудга келган қийинчиликларни бартараф этиб, ғўзани яхши парвариш қилдилар, беш йилликнинг биринчи йилида мўл ҳосил етиштирдилар ва пахта тайёрлаш планини қисқа муддатда — 4 ноябрда бажардилар.

Давлатга 781 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» сотилди. Тайёрланган пахтанинг 90 процентга яқини биринчи сортларга қабул қилинди. 296 минг гектар майдоннинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 26,5 центнердан пахта териб олинди.

Терим машиналари билан 220 минг тоннадан зиёд ёки ўтган йилдагига нисбатан 70 минг тонна кўп пахта терилди.

Область пахтакорлари ўз имкониятларини чамалаб кўриб, давлатга қўшимча равишда 60 минг тонна пахта сотиш ва ялпи ҳосилни 841 минг тоннага етказиш, барча ҳосилни нобуд қилмай йиғиб-териб олиш, келгуси йил ҳосилига намунали тайёргарлик кўриш, ҳамма кузги-қишки ишларни қулай агротехника муддатларида ўтказиш мажбуриятини олдилар.

«ОҚ ОЛТИН»—ВАТАНГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1966 йил 5 ноябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — бир кунда, учинчи стун — мавсум бошидан буён, тўртинчи стун — бир кунда машинада терилган пахта, бешинчи стун — мавсум бошидан буён.

ҚҚ АССР	0,84	114,05	0,82	110,16
ХОРАЗМ	0,78	109,78	1,75	109,01
САМАРҚАНД	0,70	107,80	0,69	107,60
ТОШКЕНТ	0,31	107,36	0,14	119,07
ҚАШҚАДАРЁ	0,36	106,29	0,17	122,54
БУХОРО	0,57	103,52	0,36	120,67
СУРХОНДАРЁ	0,40	102,07	0,03	101,05
ФАРҒОНА	0,13	100,13	0,45	121,54
АНДИЖОН	1,12	100,03	0,38	116,65
Сирдарё	0,63	96,38	0,33	100,30
РЕСПУБЛИКА БУЙИЧА:	0,63	103,40	0,48	110,97

МИРТЕМИР

ТАРОНА

1.

Чўлда сарсон,
Чарчоқ, ҳайрон,
Томчи сувга зор карвон янглиғ,
Кўзида ёш,
Дилида тош,
Занжирбанд ё паҳлавон янглиғ,
Манглай тери,
Ота ери —
Зўравонга фақат ем бўлмиш,
Меҳнати — бол,
Маъжун мисол
Келмишакка фақат эм бўлмиш;
Боғдан жудо,
Тоғдан жудо,
Эрки боғлиқ ким эди, ахир?
Исёнга шай,
Суронга шай,
Бағри доғлиқ ким эди, ахир?
— Менинг шўрлик ва нолон халқим!

— 2 —

...Инқилоб бу,
Ҳа, офтоб бу,
Кенг жаҳонга татир эллуғи,
Эрк бу, бахт бу,
Тенгсиз вақт бу,
Зор инсонга татир ёруғи!
Эллуғ олиб,
Ёруғ олиб,
Йўлга тушган, йўлидан қайтмас,
Шўх тарона,
Соз замона,
Бахт куйидан ўзга куй айтмас,
Ўлкаси боғ,
Пахтаси тоғ,
Ленинчи, мард, соҳиб даврон ким?
Ҳам давлатли,
Ҳам шавкатли,
Тенг, учоғон, девкор инсон ким?
— Менинг бахти беармон халқим!

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ўзбекистон ССР Мирзачўлдаги сув хўжалиги қурилиши ва ерларни ўзлаштириш илғорларига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони бериш тўғрисида

Мирзачўлда сув хўжалиги қурилиши ва ерларни ўзлаштиришда юксак ишлаб чиқариш кўрсаткичларига эришганликлари учун қуйидагиларга **Социалистик Меҳнат Қаҳрамони** унвони берилсин, **Ленин** ордени ҳамда **«Ўроқ ва Болға»** олтин медали топширилсин:

1. **Болтабоев** Тожиқўзи — «Главсредазирсовхозстрой»нинг «Ирсовхозстроймонтаж» трестига қарашли «Электромонтаж» бошқармасининг автопогрузчик машинисти.

2. **Саутов** Виктор Михайлович — «Голодностепстрой»нинг «Дренажстрой» трестига қарашли 1-механизациялаштирилган ишлар бошқармаси экскаваторининг старший машинисти.

3. **Шакурова** Мансура — «Голодностепстрой»нинг «Мирзачулсовхозстрой» трестига қарашли 3-қурилиш-монтаж бошқармаси пардозчиларининг бригадири.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1966 йил 5 ноябрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Мирзачўлдаги сув хўжалиги иншоотларини лойиҳалашда, қурилиш ва ерларни ўзлаштиришда юксак ишлаб чиқариш кўрсаткичларига эришганлик учун СССР Олий Совети Президиуми 1966 йил 5 ноябрдаги Фармонига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Мирзачўлдаги сув хўжалиги қурилиши ва ерларни ўзлаштириш илғорларидан 337 кишини СССР орден ва медаллари билан мукофотлади.

Ленин ордени билан 17 киши, Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан 44 киши, «Ҳурмат белгиси» ордени билан 79 киши, «Шавкатли меҳнат учун» медали билан 98 киши ва «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлик учун» медали билан 99 киши мукофотланди.

Коммунизмнинг шавкатли қурувчиси, ер юзидаги барча кишиларнинг озодлиги, тинчлиги ва бахт-саодати учун мард курашчи — улуғ совет халқига шон-шарафлар!

(КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ОКТЯБРЬ ЧАҚИРИҚЛАРИДАН)

УЛУҒ ОКТЯБРЬ ҒОЯЛАРИ

Андижондаги нефть конларида ишлаётган пармакашлар Улуғ Октябрь байрамини меҳнат зафарлари билан нишонламоқдалар. Андижон пармалаш конторасида мастер ёрдамчиси бўлиб ишлаётган Тожибой Жўрабоев ана шу пешқадамлардан бири. У Хўжабод нефть конида ишлаб, смена топшириқларини муттасил ортиғи билан адо этмоқда.

В. Сироткин фотоси.

БАЙРАМ СОВҒАЛАРИ

ЯНА 300 ЦЕНТНЕР

«Мўйноқ» балиқ заводининг Л. Дорофеев бошлиқ бригадаси аъзолари 9 ой ичида йиллик балиқ овлаш планини бажариб қўйган эдилар. Улар Улуғ Октябрь байрами шарафига яна 300 центнер балиқ овлаш мажбуриятини олиб, астойдил меҳнат қилаётирлар.

КОРХОНА МУЗЕЙИ

Бухородаги пиллакашлик фабрикасида меҳнат, шон-шуҳрат деб номланган музей очилди. Музей стендларига корхонанинг босиб ўтган йўли, фабрикага меҳнати сингган ветеранлар ва илғорлар ҳаёти — меҳнат фаолиятини акс эттирувчи материаллар, суратлар қўйилган. Бундан ташқари томошабинлар музейда фабрика ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг намуналари билан ҳам муфассал танишиб оладилар.

БАЙРАМ ДАСТУРХОНИГА

Фарғона. Кувадаги «Социализм» ва Карл Маркс номли колхоз боғларида анор ҳосили пишди. Кувадан Россия меҳнаткашларига байрам дастурхони учун 100 тоннадан зиёд ширин-шакар анор жўнатилди.

АНДИЖОНДАН ИТАЛИЯГА

Андижон области матлубот жамияти тайёрлов базаси хонадонлари жун, тери, мўйна ва бошқа маҳсулотларни қайта ишлаш учун мамлакатимизнинг турли шаҳарларидаги саноат корхоналарига жўнатиб турибдилар. Яқинда андижонлик матлуботчилар Италияга 20 тонна энг сара тери жўнатдилар.

ҚЎШ ҚАНОТ

Бели бақувват корхонанинг раҳбари ёбдор гап айтолади:

— Энди фойдани тарозига солиб, шаҳинига қараб иш тутадиган бўлдик.

[illegible]

Тошкентда кузга яқин бўлиб ўтган бир корхона бор ва у ҳам бўлса 1-пойабзал фабрикаси. Бу фабрика савдо базалари ва дўконлари билан бевосита шартнома тузиб ишлаяпти. [illegible]

Иқтисодимизда иқтисодий ислоҳот шамоли эсиб турибди. Бу шамол ишчи ва инженер техник ходимларимизнинг баҳри-дилини очмоқда, билагига куч-қувват, билимига-билим бахш этмоқда. Хўжалик ходимининг қўли баланд, тили бийрон бўлиб қолди.

Хўжалик ходими, саноат заҳматкаши, корхона сардори, мутахассиси, ишчиси... У йигирманчи йилларда пахта заводларини тиклади, янгиларини қурди, ишга туширди. Республика тўқимачилик, енгил саноатини бунёд этган, оёққа турғизган, вояга етказган кишилар ҳамон халқимиз ёдида, тилида. Бўзсув ва Фарҳод чироқларини ёққан эрлар ҳамма вақт бизнинг сафимизда. Чирчиқ ва Қўқон минерал ўғитларини кашф этган валломат фарзандларимиз халқ хўжалигимизни йўргакладилар. Янги авлодлар зиммасига ҳамма вақт оғир, мураккаброқ, шарафли вазифалар тушади. Олтмишинчи йилларнинг ўртасида камол топган хўжалик ходими елкасига оғир юк олмоқда. У хўжалик ислоҳотини ўтказишдек буюк бахтга мушарраф бўляпти.

Иқтисодий ислоҳотнинг моҳияти шундаки, у корхона, халқ хўжалиги манфаатини ўнг қўлда тутса, ҳар бир ишчи, мутахассис манфаатини сўл қўлда тутади. Шу тариқа саноатимиз қўш қанот пайдо қилмоқда. Бу қанотлар меҳнаткашга, унинг ташаббуси, тежамкорлигига таянади.

Саноат жабҳасидаги буюк зафарларимиздан бири шуки, жуда мураккаб иқтисодий ва техникавий масалаларни ечишга қодир бўлган, малакали, истеъдодли, ташкилотчи ва тарбиячи ишлаб чиқариш командирлари етишиб чиқди. Байрам арафасида биз мана шундай саноат сардорлари билан суҳбатлашмизни яна бир бор эсладик. Тошкентдаги «Учқун» тўқимачилик-галантерея фирмаси директори Искандар Шорасулов [illegible]

Пойтахтдаги 1-пойабзал фабрикасининг директори Николай Васильевич Кондратьевнинг [illegible]

Фарғона тўқимачилик комбинати тўқимачилик саноати корхоналари даврасида биринчи бўлиб янгича ишлашга кўчади. Корхонадаги тўқувчию йигирувчи, инженеру техник, директору бош инженергача — ҳамма ускуналардан тўлиқ фойдаланиш, газмоллар безагини ўрнига қўйиш устида зўр бериб ишлаяпти. «Ҳа, асосий масала асосий фондлардан унумли фойдаланишда,— дейди комбинат директори Собир Иброҳимович Абдуллаев,— асосий фондлар — олтин фондларимиз. Олтин эса, мақолда айтилганидек айнимайди. Фақат унинг қадрига етмоқ лозим. Шунда иш унумли, юз ёруғ бўлади».

Хуллас, КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми қарорлари билан мустақиллиги ошган, қўли узун, қўли баланд бўлиб қолган, масъулияти ҳам ошиб кетган саноат корхоналари парвозга ҳозирланмоқдалар.

А. АБДУҚОДИРОВ.

КЕЧА, БУГУН, ЭРТА...

Туроб ТЎЛА

Мен бутун Сизни ардоқлагани эрта турдим, яхши ният билан, яхши машқ ва яхши табиат билан! Муқаддас ва табаррук жойга кавш ечиб киради киши, уйга ҳам, ерда ётган нон увоғини бир четга олиб қўйиб ўтади йўлдан! Буни савобликданмас, руҳонийлар айтгандай, аксинча, покликдан қилади у. Ерга, меҳнатга, халққа бўлган меҳр-муҳаббатидан, Ватанига, Октябрь қуёши кашф этган иқболига сидқидил ишонганидан қилади!

Мен сизни халқимиз меҳридай муқаддас, халқ меҳнатидай муборак, халқлар бошини қўшиб, уни эрк ва фароғат, бахт ва саодат шарафи билан йўғурган Ленин даҳосидай табаррук айёмлар, одатлар, анъаналар билан саломлайман, менинг Болалигим, менинг Ёшлигим, Бахтиёрлигим!

Биз йигирманчи—ўттизинчи йилларнинг пионерлари ҳам худди сизнингдек, мана шундай ишонч ва тетик қадам ташлаб ўтардик Қизил Майдондан. Ишонч ва фахр билан қарар эдик олам тақдири ва инсон истиқболига! Бунга бизнинг тўла ҳаққимиз бор эди. Ҳамиша лаббай деб турар эдик партия чақириқларига, худди сиздек, мана шундай!

Биз ҳам мана шундай, сизнинг каби қаттиқ-қаттиқ қадам ташлаб ўтардик, худди ўтмишимизни босиб-янчиб, қайтиб келмас этиб, маҳалламиздан нари ўтолмай армонда кетган ўтмишимизни, назаримиз илғай олган уфқнигина дунёнинг чети деб билган калтабин, аянч аҳволимизни, «идрокимизни», нодонлигимизни, ғафлатни, зулматни!

Биз мана шундай куйлаб ўтардик бахтимизни, она тупроғимизни, сизнингдек шод, хуррам, шўх, сергак, худди унинг кафтида тик туриб боққандек жаҳонга. Биз ана шу кафт устида туриб сенинг бахтингни, бугунингни, ота-боболаримиз Октябрь қуёшига йўғуриб берган бугунингни, бугунимизни, бугунларини (бунга хаққи бор кишиларнинг, албатта) пайқаган эдик, кўрган эдик, олқишлаган эдик, шодлигимиздан, кап-катта бўлатуриб, йиғлаган эдик Сени деб, Сенинг бугунингни деб!

Биз худди шундай олқишлаган эдик ўшанда инсон байрамини, бахт-саодат байрамини, жон-жаҳдимиз билан, борлиғимиз билан, бутун кўрку тароватимиз билан, эртадан кечгача оёғимизда поёндоз бўлиб тўкилиб ёткучи саҳий қуёшимиз билан, озод нафас учун, ҳечкимда йўқ саодат, кулгу ва табассум учун, меҳнат, биродарлик, тинчлик ва фароғат учун деб!

Биз ана шундай, сизнингдек юртимиз кўксини тўлдириб оқардик. Вахш — Сирдарё бўлиб, Кофирнихон — Зарафшон бўлиб, Панж — Аму бўлиб. Худди ўшалардек жон чекишни, худди ўшалардек мангу яшашни, худди ўшалардек меҳнаткаш бўлишни, худди ўшалардек ўз она тупроғимизга вафодор бўлишни ваъда қилардик! Бу — шонли беш йилликларда, социалистик жамият қурилиши поғоналарида, Халхингол ва Фин майдонларида. Улуғ Ватан уруши жангларида, урушдан кейинги қурилиш ва юксалиш силсилаларида сидқидил ва самимий занг берди! Булар ҳаммаси инқилобий тарбиянинг, умум инсоний ва умум ижтимоий манфаатнинг, ленинча миллий ва интернационал сиёсатнинг поклиги, теранлиги, ҳақлигидан!

Бу ҳисга, бу туйғуга, бу инсоний муносабатга бефарқ, холисгина, лоқайд ва тебранмайгина назар солувчи бўлмоқдан ҳам қаттиқ фожиа борми инсонга! Инсон тоифаси, инсон идроки, инсон жамоли берган она тупроқни, ғоятда юксак маслак ва даҳо, ниҳоятда гўзал ва соф виждон бахш этган жамиятни танимай, ардоқламай, унга сиғинмай, унинг учун фидо бўлмай бўлурмикин!? Уни нондай босиб ўткучи, унинг тўрига ифлос кавш босиб киргувчи, унинг мевасини ювуқсиз тановвул этувчи, мурда устида кулган кишидай, сесканмасдан қаровчи унинг жаннати жамолига, қандай унинг фарзанди бўла олади, қандай қилиб инсон номини тута олади, қандай қилиб инсон тилидан фойдалана олади, қандай қилиб шундай муборак кунда Қизил Майдондан ўтади!? Ватанини туққан онасидек кафтида кўргангина ўтади бу майдондан, мағрур ўтади!

Дарҳақиқат, кафтида кўради юртини у, унинг тоғларини — қорли ва кўҳлик, унинг боғларини — кўмкўк ва серфайз, унинг дарёларини — жўшқин ва тўлғоқ, унинг йўлларини — узоқ ва уйғоқ!.. Кафтида кўради барини унинг соҳиби, унинг асл эгаси — Инсон! Унинг кафтида харитадай ёзиғлиқ у, чизиғлиқ у! Унинг бойлиқлари ҳам, илми-амали ҳам шу меҳнаткаш, шу қадоқ қўлда. У йиғилса — қудратли мушт, у ёйилса — бепоён жаннат бўлади! Ҳаммаси шу қўлда! Бундан фахр, ифтихор қила билиш керак.

Менинг табаррук болалигим, меҳнаткаш ёшлигим, буюк келажагим! Биз сенинг каби мана шундай байроқдор, мана шундай фидоий эдик. Биз кеча меҳмон кутдик, сени, ўзимизни, эртамизни кўрсатдик уларга, бахтимиз, фахримиз манбаларини кўз-кўз қилдик. Аму, Сир, Зарафшон пешвоз чиқди йўлимизга.

Аму чиқди йўлимизга пешвоз. Еримизнинг, элимизнинг бобоси, саҳий, ниҳоятда меҳри дарё бобоси! Ўзининг кўп узоқ, пиёда йўлида ризқ улашиб келади у, қанча деса, шунча беради, қўйни-қўнжи тўлиб келади. Қорақалпоқ ерларини, Хоразм воҳасини зарга ўрайди, бу ёғи Қорақумга, бу ёғи Қизилқум орқали Зарафшонга қўл чўзади, Қарши чўлларига чамандан келин узатади, Урганч биқинидаги беҳисоб сенига — йилқи ва чорвасига бепоён ўтлоғ беради, молларини тўйдириб, ташнасини босади!

Аму чиқди пешвоз, ялангоёқ югурди. Ялангоёқ югуришни яхши кўради тупроғида, она тупроғи меҳрини, дамини яхшироқ ҳис қилади. Ана шундай югурса дейди мен билан инсон, ана шундай ҳис этса дейди ватанини, юртини, дўстини, меҳмонини!..

Зарафшон шундай қилди. Йўлма-йўл, ҳавома-ҳаво кездик, кафтимизда кўргандек, кафтимизда ардоқлагандек, унинг ҳадсиз-ҳисобсиз қурилишлари, каналлари, қазилма ва топилмалари силсиласи инсон кўркини, инсон қудратини, инсон бирлигини, инсон шарафини тақозо қиларди. Қаерга бормайлик, сервазн нотиқлар сингари оғир, баҳайбат, меҳнаткаш кранлар «сўзларди» энтикиб! Камарбаста Бухоро мамлакат бўйлаб газкўприк соларди дўстлар йўлига, газкамар боғларди дўстлар белига, коммунистик иншоот қураётган коммунистлар ва коммунист бўлмаган коммунистлар белига!

Сир кўзингни олади қуёш яллиғида, жаннат макони Фарғонасига қаратгиси келмай ўйнашади, буюк кўксини ер бағрига бериб, ерни, буюк еримизни боқиб ётган Она Сир!

Тағин Қизил Майдон ўтади кўз олдингдан, ўша ҳаққи бор одамлар, бу воҳа ва водийларнинг ҳақиқий эгалари! Атлас кийган қизлар, беқасам кийган йигитлар назарингни қирқади. Хива пештоқи, Самарқанд қуббалари, Бухоро нақшлари. Фарғона чамани сайқалланади хаёлингда, меҳмонлар сенга қараб қўйишади шеърий қиёс этиб кўзлари учида, маъноли табассум ила, «юртинг машқи, юртинг кўрки ва жилоси» дегандек бўлади. Табассумга табассум жавоб қилади қуллиқ этиб. Сенинг ота-боболаринг Уста Ширин ва Полвон ота, Уста Рўзмат ва Уста Отажон, Тўйчи хофиз ва Юсуфжон қизиқ, Фозил бахши ва Абдулла наққош, Ризамат ота ва Юнус Ражабий сиймолари ўтади кўз олдингдан, эгилиб қуллиқ қилгинг келади уларга яна бир марта, маҳоратига, санъатига, эътиқодига!

Бугун улар ҳуснини сайқалламоқда, кўзиқориндай кўз илғамай пайдо бўлаётган, кечамизни ардоқлаб чамандек ўраётган санъат асарлари, зафар асарлари, қудратимиз иншоотлари, меҳнат самаралари Қизил Майдондан ўткудек сафба-саф беқиёс ва бепоён. Кечаги кишилар қўлини ёқасига олиб борган санъат бугунга тан бермоқда, истиола қилмоқда унинг олдида, сеҳргар дутор, дилрабо мақом шахтидан тушаётгандай бугун, кетмон йўл четига чиқмоқда бугунга йўл бериб, эртага қуллиқ қилиб. Бу уч дарё, уч воҳанинг янги кўрклари суполик билан табассум этмоқдалар: Навоий шаҳри ўғлим Нозимдай тез ўсмоқда, чирой олмоқда, унинг бугунги кийгани эртага калта бўлиб қолаётир, у янги овоз билан, янги ҳусн ва таровот билан кўринмоқда ўз қурувчиси ва ижодкорига, меҳмонига!

Меҳмонларимиз, меҳмондўстлигингиздангинамас, юртингизнинг жамолидан, қўли гул, қалби очиқ одамларингизнинг каломидан, шарқона гўзал саломидан мастмиз, дейишади. Уларга пешвоз чиқиб қўшиқ ва соз билан кутиб олаётган доирачини кўриб, доирасини гулхандамас, табассумида қизитса керак доирачингиз, дейди меҳмон самимий кулиб. Бунга ишонса бўлади.

Сурхон водийларини, Фарғона далаларини кезиб, бир бобо деҳқон пахтакор қўлидан муздек кўк чой олган меҳмон қизиқ муқоиса келтирди: Мен, деди у, машҳур Италия кино актрисаси Софа Лорендан бахт сўзини шарҳлаб беришини сўраганимда, узоқ жим қолди ва жавоб қилолмади. Назаримда сизнинг юртингиздан ўтмаган бўлса керак, деди.

У, лоақал бугун Қизил Майдондан ўтганда ҳам жавоб беролarди. Мана бахтнинг ўзи! Бу бахтга биз ўз болалигимизни, ёшлигимизни, муҳаббатимизни бағишлаганмиз

Кеча бахтинг эди бу, болалигим!
Бугун ифтихоринг!
Эрта эса, ёрқин келажагинг у!
Яшасин Кечамиз! Яшасин Бугунимиз! Яшасин Эртамиз!

ЎҚИТУВЧИЛАР БАЙРАМИ

5 ноябрь куни. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети мажлислар залида Тошкент шаҳридаги 24-мактабга Меҳнат Қизил Байроқ ордени топширилишига бағишланиб ўтказилган тантанали мажлис Тошкент ўқитувчиларининг чинакам байрамига айланиб кетди. Ўқувчиларга таълим беришда ва уларни коммунистик руҳда тарбиялашда эришган муваффақиятлари учун мактаб ана шу юксак мукофотга сазовор бўлди.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддинова мажлис аҳлининг гулдурос қарсаклари остида мактаб байроғига Меҳнат Қизил Байроқ орденини қадаб қўйди.

24-мактаб директори К. Расулов юксак мукофот учун Коммунистик партияга, Совет ҳукуматига миннатдорчилик билдирди. 10-синф ўқувчиси М. Назарова ўз шеърини ўқиб берди.

Тўпланганлар орденли мактабнинг собиқ ўқувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати И. Акмаловнинг нутқини самимий кутиб олдилар.

Ё. С. Насриддинова мактаб коллективини, уни битириб чиққанларни табриклаб, педагоглар билан ўқувчиларга бахт-саодат, сиҳат-саломатлик, ўқиш ва меҳнатда янгидан-янги муваффақиятлар тилади.

Тантанали мажлисда мактабларни янги ўқув йилига яхши тайёрлаганликлари ва болаларнинг ёзги дам олишини яхши уюштирганликлари учун Тошкент шаҳрининг мактабларига, Ўзбекистон комсомоли Тошкент шаҳар комитетига, шаҳар халқ маорифи бўлимига, маориф, олий мактаб ва илмий муассасалар ходимлари касаба союзи Тошкент область комитетига кўчма Қизил байроқлар ҳам топширилди.

Тантанали мажлисда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари — И. Г. Анисимкин, Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Р. Н. Нишонов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолигига кандидат С. Р. Расулов ҳозир бўлдилар. (ЎзТАГ).

ОЙНИНГ ЯНГИ РАЗВЕДКАЧИСИ

1966 йил 22 октябрда Совет Иттифоқида «Луна-12» автомат станцияси учирилган эди. 25 октябрь Москва вақти билан соат 23 дан 47 минут ўтганда «Луна-12» автомат станцияси селеноцентрик орбитага чиқарилиб, у, Ойнинг учинчи совет сунъий йўлдоши бўлиб қолди.

Ойни ва Ой атрофидаги фазони ўрганиш программасида бизнинг планетамизга энг яқин самовий жисмни синчиклаб ўрганишга ёрдам берувчи турли илмий тадқиқотлар ўтказиш кўзда тутилган.

Олимлар Ойдаги турли районларнинг сатҳи тўғрисида мумкин қадар аниқроқ маълумотлар олишга қизиқмоқдалар. Улар учун Ойдаги кратерлар (гепаликлар)нинг ҳажми, миқдори ва шаклини, жой рельефининг характерини билиш муҳим аҳамиятга эга. Бунинг учун Ой сатҳининг етарли равишда юксак аниқлик билан олинган фотосуратлари бўлиши керак. Ер устидаги телескоплар Ой сатҳидаги майда нарсаларни аниқ кўриш имконини бермайди, чунки Ер атрофидаги қалин атмосфера доимо ҳаракат қилиб туради. Амалда Ой юзасидаги камида 1-2 километр ҳажмдаги нарсаларни суратга олишга муваффақ бўлинмоқда. Атмосфера ниҳоятда осойишта ҳолатда бўлган вақтда фотосуратга олишнинг мураккаб усуллари ёрдамида аниқликни 2-3 баравар яхшилаш, яъни 1-0,7 километр ҳажмдаги нарсаларни кўриш мумкин бўляпти. Суратлар сифатини янада ошириш телескоп кўзгуси диаметрига боғлиқ бўлган дифракцион таъсирлар билан чекланиб қолади. Атмосфера халақит бермаган тақдирда ҳам, дифракция оқибатида тасвирдаги майда деталлар ювилиб кетади.

Шу тариқа атмосфера шароитлари энг яхши бўлган тақдирда ҳам Ойдаги 400-500 метрдан кам ҳажмли деталларни Ердан туриб суратга олиб бўлмайди.

Нисбатан унча баланд бўлмаган орбитага чиқарилган ва фотоаппаратлар билан, шунингдек суратларни Ерга юбориб турувчи махсус система билан таъминланган Ойнинг сунъий йўлдошлари метрлар билан ўлчанадиган майдароқ нарсаларни кузатишнинг энг яхши воситасидир.

Бу вазифани муваффақиятли ҳал этмоқ учун станцияни Ой атрофидаги орбитага чиқариш методикасини мукаммаллаштириш, суратга олиш вақтида уни мўлжалга тўғрилаш ва стабиллаштириш системаларини такомиллаштириш ва бошқа бир қанча мураккаб тажрибаларни ўтказиш лозим эди.

Ойни ва Ой атрофидаги фазони тадқиқ қилиш программаси кўпгина илмий ва инженерлик проблемаларини ҳал этишни талаб қилади. Совет олимлари билан конструкторлари Ой томонга учирилган дастлабки учта совет станцияси Ойни яқин масофада туриб планли равишда ўрганишни бошлаб берган 1959 йилдан бери ана шу программани бажаришга киришган эдилар.

Қарийб тўрт асрдан бери телескоплар ёрдамида ўтказилган кузатишлар натижасида Ойнинг бизга кўринадиган томони яхши ўрганилган эди. Ундаги юз мингларча деталлар картага туширилган эди. Ой сатҳининг ҳарорати ўлчанган, электр магнит тўлқинларининг акс этиш коэффициентлари топилган, Ер ва Ой массасининг нисбати ва ҳоказолар аниқланган эди.

Бироқ, Ойнинг тескари томони аввалгидек одамлар учун сир бўлиб қолаверган эди.

Ер юзи цивилизацияси тарихида биринчи бўлиб совет «Луна-3» автомат станцияси 1959 йил октябрида Ойнинг тескари томони тасвирини бизга етказди. Станция олган суратлар Ой сатҳининг илгари кузатувчиларга қоронғи бўлган сатҳининг учдан икки қисмига яқинини тасвирлаб берди. Тахминан олти йил мобайнида ана шу улкан экспериментни такрорлаш ҳеч кимнинг қўлидан келмади.

1965 йил июлида бошқа бир совет автомат станцияси — «Зонд-3» Ой сатҳидан сал кам ўн минг километр масофада учиб ўтиб, йўлдошимизнинг «Луна-3» станцияси назаридан четда қолган бизга кўринмас ярим сфераси қисмини суратга олди. «Луна-3» ва «Зонд-3» станциялари юборган суратлар абадий йўлдошимизнинг бутун сатҳини фотографиялар орқали назардан ўтказишни ҳақиқатда ниҳоясига етказди. Эндиликда олимлар қўлида бўлган фотосуратларда Ой юзасининг 95 процентидан кўпроғи акс эттирилган. Ойнинг тескари томонида талассоидлар деб аталган ғоят кенг чуқурликлар, жуда узун кратер тизмалари ва кўп миқдорда кратерлар борлиги аниқланди. СССР Фанлар академиясининг комиссияси Ойнинг тескари томонидаги тахминан 170 объектга илм-фаннинг турли соҳаларида ишлаган атоқли олимларнинг номларини қўйди.

Бироқ, ана шу аппаратларнинг парвоз программаси Ой юзасидаги деталларни жуда аниқ тасвирловчи суратлар олишни кўзда тутмаган эди, чунки фотосуратлар анча узоқдан туриб олинган эди.

(Давоми тўртинчи бетда).

ДЎСТЛИК БОҒИГА АСОС СОЛИНДИ

Ўзбекистон пойтахтида икки йилдан кўпроқ муқаддам бўлиб ўтган СССР халқлари дўстлиги ҳафталигини нишонлаш юзасидан барча қардош республикалар вакилларининг ташаббуси билан кўчага халқлар дўстлиги проспекти деб ном берилди. Ўша вақтда делегацияларнинг вакиллари янги проспектга дарахт кўчатлари ўтказишган эди. Ўша ниҳоллар ҳозир дуркун ўсиб, янги район аҳолиси ундан баҳраманд бўлмоқда.

5 ноябрда Улуғ Октябрь байрами арафасида шу проспект яқинида халқлар дўстлиги боғига асос солишга бағишланиб умумшаҳар митинги бўлиб ўтди. Шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. Р. Расулов митингни оча туриб, оғир синов кунларида тошкентликларга ёрдам қўлини узатган қардош республикалар бинокорларига Тошкентнинг барча меҳнаткашлари номидан чин кўнгилдан миннатдорчилик билдирди.

Москва, Ленинград, Украина ва бошқа қардош республикаларнинг бинокорлари сўзга чиқиб, Тошкентни қуриш ва ободонлаштириш ишларини тағин ҳам жадаллаштиришга тайёр эканликларини изҳор қилдилар. Митинг қатнашчилари уларнинг сўзларини қизғин ва самимий кутиб олдилар.

Митинг тамом бўлди. Паркка асос солиш тантанали дақиқалари бошланади. Барча қардош республикаларнинг вакиллари яна дастлабки ниҳолларни ўтқазишди.

(ЎзТАГ).

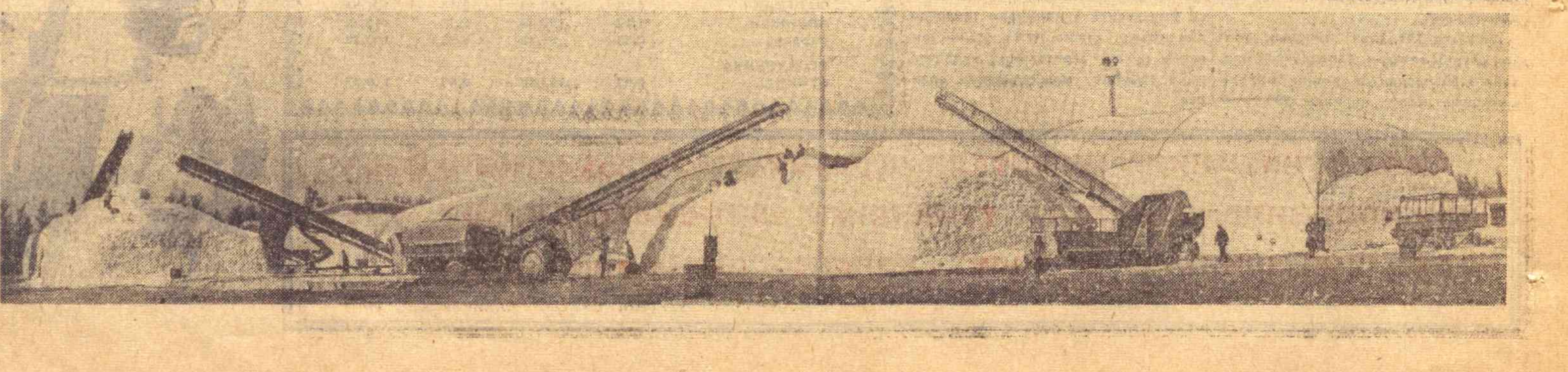

Гўзал Фарғонанинг она-Ватанга инъом этган 477 минг тонна пахтасидан сон-саноқсиз «оқ олтин» бунтлари вужудга келди. ЎзТАГ мухбири Г. Бойко Ленинград районидаги пахта тайёрлаш пунктида бўлиб унинг салобатли манзарасини расмга олди.

КОММУНИЗМ ЙЎЛИНИ ЁРИТМОҚДА

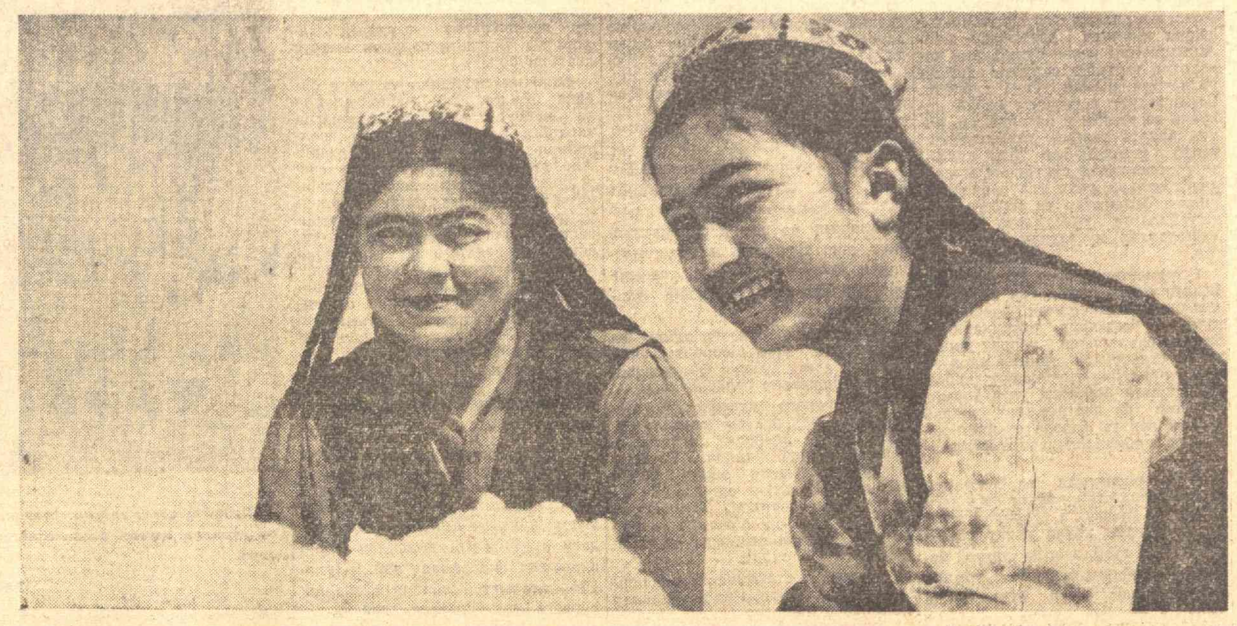

Бу меҳнатсевар икки қиз Хўжаобод районидаги «Ленинград» колхози пахтазорларида баракали меҳнат қилиб, Улуғ Октябрь байрамига муносиб совға тайёрлашди. Т. Ботирова (чапда) ва А. Холматова ўртоқларнинг ҳар бири хирмонга бир неча минг килограммдан «оқ олтин» териб тўкишди.

Г. Кечкин фотоси.

ДОҲИЙ СОВҒАСИ

1921 йил. Совет Туркистонининг кўп жойларида, жумладан, Фарғонада ва Шарқий Бухорода босмачиларга қарши қизғин кураш кетаётган пайт. Босмачи шайкаларини чет эл империалистлари ва юзига ниқоб тутиб олган буржуа миллатчилари актив суратда қўллаб-қувватламоқда эдилар.

Мамлакатда аҳвол оғир. Бу вақтдаги энг асосий масала халқ хўжалигини тиклаш, социализм пойдеворини барпо этиш эди.

Ана шундай бир пайтда Москвада РКП(б) нинг X съезди иш бошлади. Съездга Туркистон коммунистлари номидан келган делегатлар орасида Т. Ўрозбоев, С. Файзираҳмонов, Т. Худойберганов, А. Каримов, М. Рўзиев, А. Тожиев ва бошқа ўртоқлар бор эди.

РКП(б) X съезди ўз ишини давом эттириб турган ўша кунларда Кронштадтда контрреволюцион элементлар исён кўтарди. 16 март, яъни съезд тугаган куни делегатлардан 300 киши, жумладан, туркистонлик большевиклардан Т. Ўрозбоев, Т. Худойберганов, X. Бурнашев ва бошқалар Кронштадт исёнини бостиришга жўнаб кетишди. Бу жанговар отряд сафарга жўнаши олдидан Владимир Ильич Ленин Тошпўлат Ўрозбоевга пўстин ҳадя этди. Шу куни Тошпўлат Ўрозбоев жанговар дўсти Михаил Васильевич Фрунзе билан эсдалик учун Ленин тақдим этган пўстинни кийиб расмга тушди.

Ўрозбоев халқ манфаати йўлида жонини ҳам аямайдиган ажойиб партия ва давлат арбобларидан эди. У Туркистоннинг иқтисодий ва сиёсий аҳволи ҳақида Ленинга хатлар ёзар, ўзи доҳий ҳузурида бўлар, ундан маслаҳатлар олиб қайтарди.

«Ғалаба курашсиз бўлмайди. Ҳар қандай мушкулликни чидам билан бартараф этиш, софдиллик, келажакка комил ишонч билан қараш—халқ бахт-саодати йўлида хизмат қиладиган ҳар бир кишининг асосий фазилатларидандир, дерди отам»,—деб эслайди Тошкент Политехника институтининг ректори, академик Муҳаммад Ўрозбоев.

К. ҲАСАНОВ,
тарих фанлари кандидати.

КЕЛГУСИ ЙИЛ ҲОСИЛИ УЧУН

Тадбиркор деҳқонлар келгуси йил мўл ҳосили учун бу йил кузда замин яратишяпти. Улар «Ер ҳайдасанг куз ҳайда, куз ҳайдамасанг юз ҳайда», «Деҳқон бўлсанг шудгор қил» деган ҳикматли мақолга амал қилиб, экинлардан бўшаган ерларни пешма-пеш шудгор қилишяпти. Қўрғонтепа районидаги «Ойим» совхозининг бўлим ва бригадаларида қора экин ва маккажўхоридан бўшаган 366 гектар ер сифатли шудгор қилинди.

О. АБДУФАТТОЕВ.

●

Бухоро районидаги «Октябрь» колхозининг деҳқонлари ҳам кузги шудгорлашни бошлаб юбордилар. Сабзавот, полиз экинлари ва маккажўхоридан бўшаган 40 гектар ер сифатли шудгор қилинди. Шудгорлаш суръатини кучайтириш учун интилаётган Тоғай Тўхтаев, Файзулла Ражабов, Убай Бўриев ўртоқлар каби механизаторлар алоҳида намуна кўрсатишяпти.

Ж. ЙЎЛДОШЕВ.

ТЕЛЕГРАММАЛАР

Муборак Октябрь байрами шарафига бошланган социалистик мусобақа ҳар жабҳада қут-баракали натижалар берди. Қуйида байрам арафасида редакцияга келган телеграммалардан айримларини ўқийсиз.

Бухородаги 163-трест областдаги энг йирик қурилиш ташкилоти ҳисобланади. Байрам шарафига оширилган мажбуриятлар олиб, фидокорона меҳнат қилган бинокорлар улкан зафарга эришдилар. Ўтган ойлар ичида қарийб 16 минг квадрат метр уй-жой бинолари фойдаланишга топширилди. Буларнинг кўпчилигида меҳнаткашлар байрам арафасида ҳовли тўйлари ўтказишди. Шунингдек, 30 та йирик саноат объекти қуриб битказилди. Кейинги тўққиз ойнинг ўзида Бухоро шаҳрида 10 та 48 квартирали уйнинг калити меҳнаткашларга топширилди.

Республика Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигидан хабар қилишларича, байрам арафасида министрликка қарашли кўпгина бригадалар ва қурилиш участкалари ўн бир ойлик планни бажарганликлари ҳақида ғалаба рапорти бердилар. Кейинги ўн ойда планга қўшимча равишда 1,5 процент миқдорида қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Министрлик ташкилотлари бир қанча саноат объектларида қўшимча қувватларни ишга туширишга муносиб ҳисса қўшдилар. Жумладан, Янгийўл ва Андижон гидролиз заводларида чорва моллар учун ачитқи тайёрлаб берадиган цехлар қуриб тамомланди. Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи ва бошқа корхоналарда ҳам янги қувватлар белгиланганидан аввал қуриб тамомланди. Байрам олди мусобақасида 6-трест, «Узсантехгазмонтаж» ва «Алмаликпромтехмонтаж» трестлари коллективлари яхши натижаларга эришдилар. Тошкент шаҳридаги 6-қурилиш трести учинчи квартал социалистик мусобақаси якунларида биринчи ўринни эгаллади. Бу коллектив Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва республика касаба союзлари Советининг кўчма Қизил байроғини олишга муваффақ бўлди.

Суратда: Ўзбекистон ССР Фанлар академияси химия институти ўғитлар бўлимининг ходимлари О. Қорабоева, X. Асломхонова ўртоқлар лаборатория мудири X. Азизов бошчилигида тажриба ўтказишяпти.

А. Тўраев фотоси.

АМУ БИЛАН СУҲБАТ

Топилган дарё

Қашқадарё воҳасини кезиб юриб, Помуқдан Аму ёқасига чиқиб қолдим. Дарё тўлғониб, кўпириб оқарди. Гўё жаҳлдан ранги бўртиб, суви қўнғир-қизғиш бўлиб кетган.

— Эҳ, Жайҳун, бунча жаҳлдорсан?

Дарё фарёд чеккандек тўлғониб, бешик-бешик тўлқинларини қирғоққа ирғитди. Қумларни ялаб, қамишларни шовиллатди:

— Дарғазаб бўлмай кулайми! Ҳолимга қара. Бир вақтлар Каспий денгизига қуйилардим. 1878 йилларда ҳам Кўҳна дарёдан ўтиб, Сариқамишни босиб ўтганман. Силламни қуритишяпти. 4900 метр баландликдаги музликлардан сув олганча Оролгача бўлган 2.540 километр масофани ёлгиз ўзим яёв босиб ўтяпман. Илгари Сурхон, Қашқа кумуш сочларини ёйиб, бағримга келиб қуйилар, ҳамроҳ бўлиб кучимга-куч қўшарди. Энди эса Сурхон онда-сонда бир келиб дийдорини кўрсатади. Қашқа эса бутунлай юз кўрмас бўлиб кетди. Кимдир уни йўлдан урган бўлса керак.

Йўлбарсдек ғайратли, вахший Амунинг мункиллаб қолган чолдек ҳасрат қилиши раҳмимни қўзғотиб юборди: ким экан унинг кумуш сочли ойжамолларини йўлдан урган? Чиндан ҳам Қашқа унга бориб қуйилганми, ё кекса дарё телбалик қилиб шундай деяптими? (Аму чиндан ҳам телба дарё. Дунёда у каби ўзанини тез ўзгартирадиган, у каби номини янгилаган бошқа дарё йўқ. Вахш, Гихон, Фатсу, Ҳўгуз, Жайхун—ҳаммаси Амунинг оти).

Ҳа, гап йўқолган дарё ҳақида бораётган эди. Калаванинг учини топиш учун тарих саҳифаларини титкиладим:

«Ҳисор тоғининг жанубий ёнбағридан Амударёгача бепоён текисликлар, қумликлар ястаниб кетган,—деб ёзади машҳур француз олими, жаҳонгашта Элизе Реклю «Ер ва Инсон» китобида.—Бу ерларни Қашқадарё суғоради... Воҳада ғалла, тамаки, пахта, мева етиштирилади.

Қарши—воҳадаги муҳим шаҳар. У бепоён текисликнинг қоқ ўртасида жойлашган. Айланаси 9 километр, аҳолиси 25 минг жон. Шаҳар Европа шаҳарларидек дарё ёқасига қурилган. Кўчаларида гулзорлар, кумуш япроқли тераклар бор. Бухоро, Самарқанд, Балхга ўтадиган йўллар шу ерда бирлашади. Қарши билан Аму дарё оралиғида қумликлар бўлиб, Қашқадарё (Качка) экинзорларни суғориб, Амуга бориб қуйилган...».

Амуга қуйилган!... Демак Жайхуннинг «даъвоси» асосли, далилли экан! Ажаб, Қашқа қаёққа кетдийкин?

Йўқолган дарёни топишда, бу жумбоқни ечишда менга Қашқадарё область статистика бошқармаси ходимлари ёрдам беришди. Бир ҳужжатда:

«1913 йилда ҳозирги Қашқа воҳасида 2 минг тоннага етар-етмас пахта етиштирилган...» —дейилади.

Бу рақам менга калаванинг учини тутқазиб берди. Қашқадарё сувидан ҳозир область давлатга **207 минг тоннадан ортиқроқ пахта топширди.** Бундан ташқари мамлакатимизнинг турли шаҳар, қишлоқларига вагон-вагон узум, анор, қовун-тарвуз, анжир, ёнғоқ юборяпти... Демак, Қашқадарё йўқолган эмас, у томчима-томчи пахта, пилла, сут, мева, ғалла, шолига айланган. Қашқадарё Пахтадарё бўлиб қолибди.

— Топдим, топдим, дарёни топдим!—югура-югура Аму ёқасига бордим:

— Жайхун, сен йўқотган кумуш сочли ойжамол Қашқани топдим. Ҳув ана, бир боқ, Ҳисор тоғидек оқариб, чўққилари булутларга санчилиб турган хирмон—сенинг ойжамол—Қашқангдан қад кўтарган.

Аму бир шовиллаб тўлғондида, яна хўмрайиб оқаверди.

— Ҳа, нега уҳ тортасан, хўрсинасан?

— Кўрмаяпсанми,—деди дарё. Қизилоёқда канал қазишаётган экскаваторчи, бульдозерчиларни кўрсатиб, — бора-бора Оролга ета олмай, йўлда қолиб кетадиганга ўхшайман. Туркман канали, Бухоро канали. Бунинг устига энди дақиқада 350 кубометр сув оладиган 200 километр узунликдаги Қарши каналини қазишяпти. Ҳолбуки, Қашқадарё ҳам менга шунча сув келтирмаган эди.

— Ҳе, қувониш ўрнига хафа бўляпсанми, Аму! Асрлар бўйи беҳуда оқдинг, умринг бекор ўтди. Жаҳонгашта Искандар Зулқарнайн, Темурланглар сенга қиё боқмай, отларининг туёқлари билан соҳилингни топтаб ўтдилар. Октябрь фарзандлари эса қирғоқларингни гуллатиб, ҳаётингга янги мазмун бердилар. Энди томчиларинг қумга сингиб кетмайди. Оролга қуйилиб «шўр пешана» бўлиб ётмайсан. Ҳар бир томчинг ўзбек юрагидек покиза, оппоқ чаноқларда қайнаб, жилваланиб туради! Қувон дарёлар бобоси Жайхун!

Самар НУРОВ.

ҚИШЛОҚ ЖАМОЛИ

Коллектив хўжаликда 1932 йилдан буён бухгалтер бўлиб ишлаётган Имомиддин ака Асқаров бундай деди:

—Кўз ўнгимизда юз берган буюк ўзгаришларни, колхоз тарихини акс эттиришда музей шубҳасиз муҳим ўрин тутади. Лекин колхоз музейининг ўтмишга доир бўлимини жиҳозлашда маълум қийинчиликлар бор. Колхоз энди тузилган даврдаги деҳқоннинг уйини, турмуш шароитини қандай қилиб жонлироқ кўрсатиш мумкин? Илгариги деҳқончилик асбоб-ускуналарини бугун экспонат учун ҳам топиш амри-маҳол-ку.

Имомиддин ака айтганидек, эски вақтдаги пастқам, кўримсиз, сомон сувоқ кулбалардан асар ҳам қолмаган. Жинчироқ бўларди. Бутун бир қишлоқдан бирорта ҳам топилмайди-я.

Йўқолганига жуда хурсандмиз. Музейга бўлса бир иложи топилар. Бу билан шуни айтмоқчиманки, янги даврда янги кишилар камол топиши билан бирга, янги қишлоқлар вужудга келди. Совет замонасида Хоразмнинг ҳамма қишлоқлари каби Журён қишлоғи ҳам гулгун яшнади, обод бўлди. Хонлик ҳукм сурган замонда бу қишлоқдаги деҳқон хонадонларининг кўпчилиги ерсиз, мулксиз бўлиб, бойлар эшигида ва очяланғочликда кун кечирарди. Кексаларнинг ҳикоя қилишларича, камбағаллар орасида бой ва судхўрдан қарздор бўлмаган кони бутун киши йўқ экан.

Улуғ Октябрь қуёши ўлкани мунаввар қилгач, янги турмуш бошланди. Қишлоқ қиёфаси тубдан ўзгарди. Колхозчилар фаровон ва маданий ҳаёт кечира бошладилар.

Қишлоғимизда 752 колхозчи хонадони яшайди. Колхозчиларнинг кўпчилиги янги посёлкалардаги шинам, данғиллама уйларда яшамоқда. Деярли ҳамма уйлар радиолашган, электрлашган, юзга яқин хўжалик газлашган, 300 хонадонда телевизор ва магнитофон бор.

Ўтмишда аҳоли ёппасига саводсиз бўлган қишлоқда ўрта мактаб, 4 та саккиз йиллик ва бошланғич мактабда ёш авлод билим асосларини эгалламоқда. 130 йигит ва қиз олий ва ўрта махсус ўқув юртларида ўқияпти. Бу ерда махсус, тўлиқсиз олий ва олий маълумотли мутахассислар сони 250 кишига етди. Агроном Ш. Матёқубов, инженер Ш. Ёқубов, бинокор техник X. Турдиев, зоотехник Ж. Бойжонов каби мутахассислар, кўплаб ўқитувчилар, соғлиқни сақлаш ва маданият ходимлари деҳқонларнинг фарзандлари орасидан етишиб чиққан малакали қишлоқ зиёлиларидир.

Колхоз қишлоғида маданий-маиший муассасаларнинг кенг тармоғи вужудга келди. Клуб, кино-театр, икки кутубхона халқ хизматида. Яқинда маиший комбинат ишга туширилди. Уч ўринда доимий боғча, бешта магазин ишлаб турибди. Қишлоқдаги Беруний номли колхознинг экономикаси йилдан-йилга юксалмоқда. 1360 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан ҳозиргача 31 центнердан ҳосил йиғиб олинди.

Қишлоқ Совети маданий-маиший қурилишлар иши билан жиддий шуғулланмоқда. Бу масала сессияда муҳокама қилинди. 50 депутат, доимий комиссиялар қишлоқ маданиятини юксалтириш соҳасида актив фаолият кўрсатишяпти. Депутатлардан Ш. Матёқубов, Қ. Бойназаров, Г. Собирова ўртоқларнинг турмуш ва ободончилик ишларини амалга оширишдаги ташаббускорлиги диққатга сазовордир. Республика қишлоқ Советлари ўртасидаги ободончилик бўйича ўтказилган мусобақада бизнинг қишлоқ Советимиз ғолиб чиқди ва қимматбаҳо буюм ҳамда пул мукофотига сазовор бўлди. Беш йилликда қишлоғимиз жамоли янада кўркамлашади, шаҳар типидаги обод посёлкалар барпо этилади.

Қ. ЖУМАБОЕВ,
Хива районидаги Журён қишлоқ Советининг раиси.

Академик Т. Н. ҚОРИ-НИЕЗИЙ

МАДАНИЯТИМИЗ ДУРДОНАЛАРИ

Улуғ Октябрдан илгари Ўрта Осиё халқларининг, жумладан ўзбек халқининг қадим маданияти тўғрисида мутлақо асоссиз, янглиш фикрлар тарқалган эди. Бу фикрларнинг моҳияти шундаки, Ўрта Осиё халқлари гўё жаҳон маданияти хазинасига арзийдиган бирор ҳисса қўшмаган эмиш.

Бундай фикрнинг келиб чиқиши тасодифий эмас, албатта. Масала шундаки, Улуғ Октябрдан илгари Ўрта Осиё халқларининг маданий мероси етарли даражада ўрганилмай, кўп асрлар мобайнида чанг босиб ётган эди, чунки уларни ўрганиш учун чоризм даврида шарт-шароит йўқ эди ва чоризмнинг ўзи эса, бу масала устида бош қотирмас эди.

Маданий меросни ўрганиш фақат Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейин Улуғ Лениннинг раҳбарлиги остида бошланди. Шуниси алоҳида диққатга сазоворки, Улуғ Октябрдан кейин, ҳали граждан урушининг отишмалари тинмаган оғир бир шароитда, 1918 йилдаёқ «Давлат комиссия»лари ва 1920 йилда эса уларнинг базасида «Средазкомстарис», яъни «Қадимий ёдгорликларни сақлаш ва тиклаш Ўрта Осиё комитети» тузилиб, ишга киришган эди.

Совет ҳокимияти йилларида Ўрта Осиёда тўпланган ва ҳозирги вақтда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Шарқшунослик институтида сақланаётган қадимги қўлёзмалар коллекцияси жаҳон аҳамиятига молик ажойиб хазинадир. Деярли 80 минг номдан иборат бу коллекцияда жуда кўп нодир ёдгорликлар бор. Унда тарих, лингвистика, география, медицина, философия, математика, астрономия каби бир қанча фан соҳалари акс эттирилган.

Йилдан-йилга кенг миқёсда ўтказилаётган археологик қазилмалар ва тўпланган қўлёзмалар устида олиб борилаётган илмий тадқиқот ишлари натижасида муҳим муваффақиятларга эришилди. Эндиликда Ўрта Осиё инсон яшаган энг қадимги жойлардан бири, инсоният маданиятининг энг қадимги ўчоқларидан бири эканлигини ҳеч ким инкор этолмайди.

Масалан. Қуйи Зарафшонда олиб борилган археологик кавлашлар натижасида эрамизгача бўлган дастлабки минг йилликнинг биринчи ярмида аждодларимиз томонидан вужудга келтирилган анча мураккаб суғориш системаси бўлганлиги ошкор бўлди. Бундай ирригация системаларининг мавжудлиги Ўзбекистон халқларининг қадим маданияти юксак даражада эканлигидан далолат беради.

Шунингдек, кўҳна Тали-Барзу шаҳрида ўтказилган кавлаш натижасида топилган материаллар шуни кўрсатадики, Искандар Зулқарнайн Самарқандни забт этган вақтдаёқ (яъни эрамиздан IV аср муқаддам) бу ерда маданий хўжалик ривож топган, сунъий суғориш мавжуд эди. Боғдорчилик ва узумчилик, қишлоқ хўжалиги, қурилиш санъати, ҳунармандчилик ва бошқа ишлаб чиқариш турлари юксак даражада бўлган.

1965 йилда Афросиёбни (яъни қадимий Самарқандни) кавлаш натижасида янада ажойиб янгилик рўй берди: ер қатламлари остида ошкор бўлган VII асрга қарашли катта бинони ташкил этган уйлардан бир нечасининг деворлари шундай расмлар билан безатилганки, улар ўзининг юксак санъати билан кишини ҳайратда қолдиради. Фил, туя ва отларга минган кишиларнинг тантанали юриши улар атрофидаги қушлар билан бирликда муайян композиция ташкил этади. Ўн уч асрдан буён сақланиб келган бу композицияни ташкил этган ҳайвонлар, қушлар ва одамларнинг санъат нуқтаи назаридан бажарилиши ўзининг ҳаққонийлиги ва ишлатилган рангларнинг ёрқин равшанлиги кишининг диққатини ўзига жалб этади.

Маълумки, ислом дини ақидасига кўра жонли нарсаларнинг расмини тушириш мумкин эмас. Шунинг учун бўлса керак, расмлардаги бир неча кишиларнинг кўзлари қандайдир ўткир нарса билан (эҳтимол, қилич учи билан) чизиб ташланган. Бу ҳодиса, Ўрта Осиёни VIII аср бошларида забт қилган араб жаҳонгирлари вақтида содир бўлган дейиш мумкин.

Юқорида зикр қилинган қўлёзмалар коллекцияси асосида Навоий, Форобий, Беруний, Ибн Сино, Хоразмий, Жамшид, Улуғбек каби улуғ шахсларнинг маданий ва илмий мерослари ўрганилди. Бунинг натижасида боболаримизнинг оғир шароитда, реакцион руҳонийларнинг таъқибида, ёғчироқ нури остида фавқулодда сабр-матонат билан бажарган ижодлари ва уларнинг жаҳон маданияти ва фани хазинасига муносиб ҳисса қўшганликлари ғоят даражада равшан бўлиб қолди.

Табиий, буларнинг ижоди устида тўхтаб ўтиш учун биргина мақола кифоя қилмайди. Шунинг учун айрим мисоллар билан чегараланишга тўғри келади.

Масалан, Хоразмийнинг араб тилидан латин тилига таржима қилинган машҳур «Ҳисоб-ал-жабр вал-муқобала» асари кўп асрлар давомида Ғарбда ҳам, Шарқда ҳам шу соҳада асосий қўлланма бўлиб хизмат қилди. Шуни айтиш кифояки, Фибоначчи (Леонардо-Бонначи), Пачполи, Тарталья, Кардан, Феррари каби машҳур итальян математиклари ўз даврида Хоразмийнинг ана шу асаридан истифода қилганлар.

Хоразмий Бағдод обсерваториясида олиб борган кузатишлари ва ҳинд астрономик жадвалларини ҳар томонлама танқидий анализ қилиш асосида «Янги астрономик жадваллар»ни тузди. Бу жадваллар ҳам араб тилидан латин тилига таржима қилинди ҳамда бир неча асрлар давомида кенг тарқалган эди.

География соҳасида ҳам Хоразмийнинг хизматлари катта. У ўзининг «Китоб сурат ал-ард» асарида Птоломей географиясини тубдан қайта ишлаб чиқди. Хоразмийнинг бу асари араб ва бошқа Шарқ олимлари томонидан география соҳасида олиб борилган текширишларга, шунингдек ўрта аср Ғарбий Европа фанига катта таъсир этди.

Маълумки, бутун жаҳонда ўрта ва олий мактабларда «Ньютон биноми» номи билан машҳур бўлган формула фан ва техникада кенг миқёсда ишлатилади. Ҳолбуки, машҳур математик Ньютон номи билан машҳур бўлган бу формулани ҳар қандай натурал сон учун Улуғбек обсерваториясида ишлаган Ғиёсиддин Жамшид Ньютондан уч аср илгари ишлаб чиққан.

Умуман, астрономия тарихини иккита катта даврга бўлиш мумкин. Булардан бири ва энг каттаси телескоп кашф этгунча бўлса, иккинчиси телескоп давридир. Шуниси диққатга сазоворки, биринчи даврнинг якуни ва энг сўнгги сўзи жаҳон фани тарихида Улуғбекникидир. Иккинчи даврини эса итальян халқининг улуғ фарзанди Галилей бошлаб берди. Хуллас, астрономиянинг биринчи даврини якунлаштириб, унинг янада ривожланиши учун мустаҳкам замин тайёрлаган Улуғбекдан эстафета Галилейга ўтди. Шунинг учун ҳам бу икки улуғ олим жаҳон фани тарихида фахрий ўринда туради.

Навоий, Ибн Сино, Беруний ижодлари тўғрисида кўп ёзилди. Шунинг учун буларнинг ижоди устида яна тўхтаб, такрорлашни лозим топмадим. Лекин шуни яна таъкидлаш кераки, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси томонидан нашр этилган кўп томли «Шарқ қўлёзмаларининг каталоги», Беруний ва Ибн-Сино асарлари, Маҳмуд Қашғарийнинг «Туркий сўзлар девони» ва шунинг каби кўп асарлар ўзбек халқининг маданий ва илмий ҳаётида ғоят муҳим воқеадир.

Хуллас, Улуғ Октябрь ғояларининг тантанаси ва ленинча миллий сиёсатнинг энг муҳим ютуқларидан бири—ўзбек халқининг маданий меросини ўрганиш соҳасида қилинган ишлар бўлиб, бунинг натижасида халқимизнинг жаҳон маданияти хазинасидаги муносиб ҳиссаси аниқландики, биз бу билан фахрланамиз.

ҚУРБОНЛАР ЁДИ

Бобом олисларга қиларкан сафар,
Тугиб қайтар эди белбоғига нон.
«Мозор босди нон бу», дерди ҳар сафар,
Маъно қидирганча боқардим ҳайрон.

Болалик сурилди умр уфқидан,
Сочнинг ўримидай йиллар қўшди бўй,
Аммо нари кетмас ўнгу-уйқумдан,
Бобом хотирига бошлаб кетар ўй...

Мағзини чақибман етганда ёшим,
Ҳа, табаррук экан «мозор босган нон».
Бир бутун нон учун аямай бошни
Отаю боболар жон кечишган, жон.

Беташвиш ётарлар ернинг бағрида,
Бизларга қолдириб нон лаззатини,
Нон олиб ўтамиз улар қабридан,
Нондай азиз тутиб ёд, иззатини.

Дастурхонда гижда, пахтадай оппоқ,
Бобом келтиргандай туюлар менга.
Доно сўзларини эсласам ҳарчоқ,
Нонлар хирмон бўлиб туюлар менга!

Гулчеҳра ЖЎРАЕВА.

РАҚАМЛАР ҲИКОЯСИ

Беш йил ичида колхоз ва совхозлар 1 миллион 790 минг дона ёки илгариги беш йилликдагига қараганда 1,6 баравар кўп трактор, 1 миллион 100 мингта юк автомобили, 550 минг комбайн ҳамда бошқа кўпгина техника ва ускуналарни оладилар.

●

Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда 4.500 дан ортиқ оммавий кутубхона, 3500 клуб ва маданият уйлари, 43 та халқ ҳаваскорлик коллективлари, 725 та халқ университети, 300 та жамоат кутубхонаси ишлаб турибди. 1970 йилга бориб оммавий кутубхоналар сони 8.525 тага, клуб муассасалари 5.350 тага, киноустановкалар 6.870 тага етади. Қишлоқда маданият айниқса катта қадамлар билан олға босади. Колхоз ва совхозларда кутубхоналар сони 7.495 тага, клублар эса 4.920 тага етади, яъни ўтган йилдагидан қарийб икки баравар кўпайди. Бугунги кунда республикада 21 театр ва 15 та музей бор. 1970 йилга бориб театрлар 27 тага ва музейлар 17 тага етади. Бизда нашр қилинаётган газета, брошюраларнинг сони ва тиражи кўпаяди.

●

Ҳозирги вақтда республикада 32 та олий ва 105 та ўрта махсус ўқув юртлари бор. Уларда ҳаммаси бўлиб 270 минг студент ва талабалар билим олмоқда. Республикада умумий таълим мактаблари тармоқлари етти йил мобайнида 584 та кўпайди, уларда ўқувчилар сони эса қарийб 1 миллион кишига ортди. Ҳозирги вақтда бизда 6.800 та умумий таълим мактаблари бўлиб, уларда 2 миллион 340 мингдан ортиқ бола ўқимоқда.

●

Ҳозирги Ўзбекистон территориясида революцияга қадар олтита кичик электр станция бўлиб, уларнинг ҳаммаси уч минг киловатт электр энергия ишлаб чиқарар эди. Улуғ Ватан уруши бошланишидан олдиноқ республикамизда Мисрга қараганда 4 баравар ортиқ электр энергия ишлаб чиқарилар эди. Ваҳолонки Миср аҳолиси ўша вақтда республикамиз аҳолисидан икки баравар ортиқ эди. Республикадаги электр станцияларнинг қуввати кейинги 4 йил ичида 226 минг киловаттга кўпайди.

●

Ўзбекистонда саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми 4 йил ичида 40 процент ўсди. Электроэнергетика, химия, машинасозлик, рангли металлургия айниқса жадал суръатлар билан ривожланди. 4 йил мобайнида газ қазиб чиқариш 16 баравар кўпайди.

ОЙНИНГ ЯНГИ РАЗВЕДКАЧИСИ

(Боши иккинчи бетда)

1966 йил 3 февралда «Луна-9» станцияси тарихда биринчи марта Ойга юмшоқ қўндирилди. Ана шу станция олган фотосуратлар серияси кичик деталларни ҳам аниқ тасвирлаб берди. Айрим суратларда Ой сатҳидаги 1-2 миллиметрга яқин ҳажмдаги нарсаларни ҳам аниқ кўриш мумкин. Лекин бу маълумотлар станция қўнган жой яқинидаги районгагина тааллуқли эди.

1966 йил 3 апрелда «Луна-10» автомат станцияси Ойнинг дунёда биринчи сунъий йўлдоши бўлиб қолди. Унинг кетидан, 28 августда «Луна-11» автомат станцияси селеноцентрик орбитага чиқариб қўйилди. Ана шу станциялар бажарган илмий-тадқиқотлар программаси бизнинг Ой тўғрисидаги ва уни қуршаб турган фазо тўғрисидаги билимларимизга кўпгина янгиликлар киритди.

Ниҳоят, янги муваффақиятга эришилди — Ойнинг учинчи совет сунъий йўлдоши «Луна-12» учирилди.

Ой сатҳининг айрим участкаларини нисбатан яқин масофада туриб суратга олиб, Ерга юбориш шу станциянинг вазифаларидан бири эди.

* * *

«Луна-12» автомат станцияси мураккаб космик аппарат. Парвозни тўғрилаб турувчи тормозли двигател установкаси станция куч конструкциясининг асоси бўлиб, шу установкадаги герметик контейнерларда астроориентация системалари, станция радиокомплекси, фототелевизион қурилма блоклари, бошқариш системалари ва таъминот манбалари жойлаштирилган. Станциянинг юқори қисмида приборлар жойлаштирилган катак бўлиб, уни ҳароратни тартибга солувчи система радиатори қисман тўсиб турибди. Станциянинг корпусига қабул қилувчи ва узатувчи антенналар, илмий аппаратларнинг герметизация талаб қилмайдиган бир қисми, астроориентация системаси микродвигателлари учун газ запаси солинган баллонлар ва махсус кронштейнларга ўрнатилган микродвигателлар мустаҳкамлаб қўйилган.

Станциянинг насос системасида ёқилғи бериб турадиган ва суюқлик билан ишлайдиган ракета двигатели, бошқарув органлари ва ёқилғи бакларидан иборат двигатель установкаси станция парвози траекториясини тўғрилаб туришга, Ой яқинига борганда унга тормоз беришга ва двигателлар ишлаб турган вақтда фазода станция ҳолатини стабиллаштиришга мўлжалланган.

Астроориентация ва бошқарув системалари станциянинг фазодаги ҳолатини мўлжалга тўғрилаб туради ва шундан кейин унинг траекториясини тўғрилаш ва тормоз беришни стабиллаштиради, тормоз импульсининг зарур йўналишида ҳаракат қилиши учун станцияни буриб юборади, станциянинг траекторияси тўғриланиб унда тормоз берилганидан сўнг двигателни ўчириб қўяди, Ой юзасини суратга олиш вақтида станциянинг ҳолатини тўғрилаб ва стабиллаштириб туради, фототелевизион қурилмаларни ишга солиб ва ўчириб туради ва ҳоказо. Бошқарув ва астроориентация системасининг катакларида турли гироскопик ва бошқарувчи приборлар, электрон-оптик ва программ-вақт қурилмалари комплекси бор.

Радиокомплекс станцияни Ердан туриб, шунингдек мустақил равишда бошқаришни, станция системаларини ва илмий аппаратларнинг иши тўғрисидаги маълумотларни юбориб туришни, траектория ўлчовлари ўтказишни таъминлайди.

Ер юзасини суратга олиш ва суратларни Ерга юбориш учун станция ичига махсус фототелевизион қурилмалар ўрнатилган.

Программага мувофиқ, фототелевизион қурилма Ой юзасини суратга олиб, плёнкани автоматик равишда ишлаб чиқди. Суратга олинган тасвирлар аввал йироқ космик радиоалоқа марказига кўриш учун берилди. Сўнгра энг диққатга сазовор суратлар танлаб олиниб, нормал режимда станциядан Ерга юборилди.

«Луна-12» станциясига жойлаштирилган приборлар ва системалар комплекси ишлаган вақтда анчагина миқдорда иссиқлик чиқаради. Бундан ташқари, станция Қуёш нуридан қўшимча иссиқлик олиб туради. Шу сабабли станциядаги ҳамма приборлар ва аппаратлар ишининг нормал иссиқлик режимини сақлаб туриш учун станцияда пассив-актив типидаги ҳароратни тартибга солувчи махсус система бор.

Станция сиртининг тегишли бўёққа бўялганлиги, теплоизоляция ва махсус экранлар ҳароратни тартибга солишнинг пассив воситалари сифатида ишлатилади. Ана шу воситалар бошқарув системаси приборлар катагидан ташқари станциядаги ҳамма катакларнинг нормал ҳарорат режимини сақлаб туришга ёрдам беради, бошқарув системаси приборлар катагидаги тегишли ҳарорат режимини парвознинг ҳамма участкаларида ҳароратни тартибга солишнинг актив системаси таъминлаб боради. «Луна-12» станциясининг корпусига Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Давлат белгиси ва Совет Иттифоқининг байроқчаси ўрнатилган.

* * *

Парвоз программасига мувофиқ «Луна-12» станцияси экваториаль орбитага яқин бўлган селеноцентрик орбитага чиқарилган эди. Бунда нишонга олишнинг мўлжалдаги нуқтаси Ой юзасидан 1.290 километр масофада эди. «Луна-12» автомат станцияси ана шу нуқтага етиб борган вақтда секундига 2.085 метр тезлик билан учаётган эди. Бундай тезлик билан учган вақтда Ойнинг тортиш кучи станцияни Ой йўлдоши орбитасига ўтказиб юбориш даражасида унинг парвоз траекториясини ўзгартиришга қодир эмас эди. Шу сабабли, станцияни селеноцентрик орбитага ўтказиш учун тормоз бериш зарур эди.

Тормоз бермоқ учун траекториянинг мўлжалдаги нуқтасига етишдан бир соат аввал, яъни станция Ой юзасидан чамаси 8.000 километр масофада учиб бораётган вақтда у Ойга нисбатан қатъий белгиланган ҳолатда—Ой вертикалига қараб тўғрилаб турилди. Сўнгра станция ана шу йўналишдан муайян бурчакка буриб юборилди ва мўлжалдаги нуқтага етиши билан белгиланган 28 секунд ичида ишловчи двигатель установкаси ишга солинди. Натижада станциянинг ҳаракат тезлиги секундига 1.148 метргача камайтирилди ва «Луна-12» автомат станцияси учиб борувчи траекториядан Ой йўлдошининг қуйидаги параметрларга эга бўлган орбитасига ўтди:

— Ой юзасидан энг кўп узоқлашуви (апоселенияда) — 1.740 километрга яқин;

— Ой сатҳидан энг кам узоқлашуви (периселенияда) — 100 километрга яқин;

— Ой атрофида айланиш даври — 3 соату 25 минут.

Станциянинг ана шу тарзда ҳаракат қилишига доир ҳамма операциялар автоматик тарзда бажарилди.

Станция Ойнинг сунъий йўлдоши орбитасига чиқиб олганидан кейин унинг аппаратлари Ойга йўналган ҳолда бўлди. Автомат станция орбита бўйлаб ҳаракат қилиб, Ойнинг ёритилган қисми устида пайдо бўлди ва шу вақтда фототелевизион қурилма ишга солинди.

Системаларнинг ва суратга олиш участкасида станцияни Ойга йўналтириб турувчи ижрочи органларнинг ғоят аниқ ишлаганлигини таъкидлаб ўтмоқ керак. Станциянинг белгиланган йўналишдан энг кўп оғиш бурчаги бир неча секунддан ошмади. Суратга олиш масофаси ва суратга олиш участкасининг координатлари ҳақиқатда мўлжалдагидан фарқ қилмади.

Станция суратга олиш ишларини тугаллаб бўлгач, телевизион канал орқали суратларни Ерга юбора бошлади. Бунда ҳар бир сурат 1.100 сатр телевизион тасвирда (оддий телевидениеда — атиги 625 сатрда) бериб турилди. Бу эса, тасвирнинг яхши сифатли бўлишини таъминлади.

Суратлар Ерга бериб бўлингач, фототелевизион қурилманинг иши тўхтатилди.

* * *

«Луна-12» автомат станцияси «Луна-10» ва «Луна-11» станциялари бошлаган илмий тадқиқотларни давом эттирмоқда. Станция орбитаси ўзгариб борган сайин Ойнинг гравитация майдони хусусиятлари ўрганилмоқда. Ой атрофидаги фазонинг радиацион шароитлари ва Ой яқинидаги микрометеоритларнинг миқдори синчиклаб тадқиқ қилинмоқда. «Луна-11» бошлаб берган, Ердан етказиб бўлмайдиган узун ва ўрта тўлқинлардаги диапазонларда радиоастрономия кузатишлари «Луна-12» орқали давом эттирилмоқда.

«Луна-12» автомат станциясининг учирилганлиги совет фани ва техникасининг янги муваффақиятидир. (ТАСС).

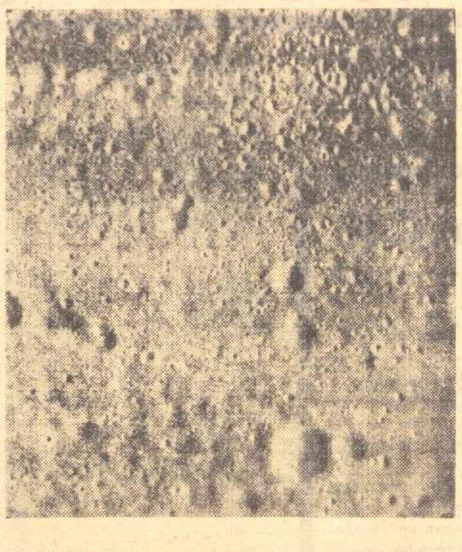

«Луна-12» совет автомат станциясидаги фототелевизион қурилма ёрдами билан олинган Ой сиртининг тасвири.

ТАСС фотохроникаси.

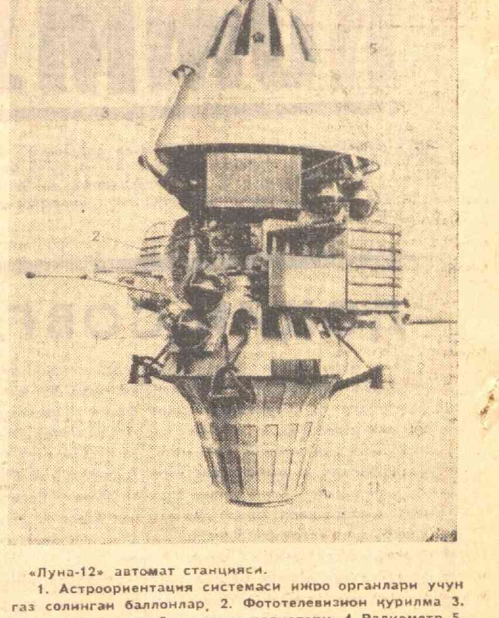

«Луна-12» автомат станцияси.

1. Астроориентация системаси ижро органлари учун газ солинган баллонлар, 2. Фототелевизион қурилма 3. Иссиқликни тартибга солиш радиатори. 4. Радиометр. 5. Прибор қўйиладиган жой. 6. Кимёвий батарея. 7. Астроориентация системасининг оптик-механик блоки. 8. Антенна. 9. Астроориентация системасининг электрон блоки. 10. Бошқарувчи двигателлар. 11. Созловчи тормоз двигатель ускунаси.

ТАСС фотохроникаси.

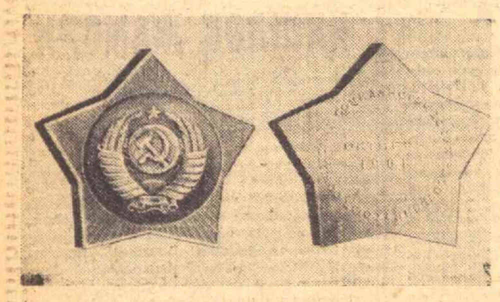

«Луна-12» автомат станциясига ўрнатилган Совет Социалистик Республикалар Иттифоқининг гербли давлат белгиси ва унинг орқа томони.

ТАСС фотохроникаси.

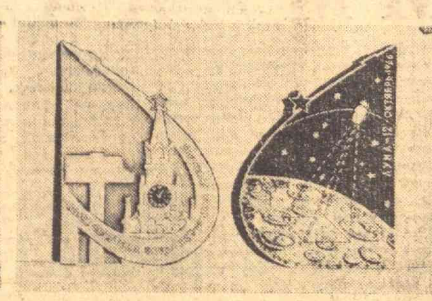

«Луна-12» автомат станциясига ўрнатилган Совет Иттифоқининг вимпели ва унинг орқа томони.

ТАСС фотохроникаси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ ҲАМЗА НОМЛИ РЕСПУБЛИКА МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИДА

ЎЗБЕКИСТОН САНЪАТИ ВА АДАБИЁТИНИНГ ЯНГИ ЮТУҚЛАРИ

Ўзбекистон санъати ва адабиёти Октябрь 49 йиллигининг қутлуғ айёмига муҳим, қувончли якунлар билан келди. Ер юзидаги барча меҳнат аҳлининг яхши ҳаёт учун, эзгу орзу-ниятлар учун курашининг муштараклигиниараннум қилувчи анчагина асарлар яратилди. Халқимиз олдида турган вазифаларнинг улуғворлигидан руҳланган адабиёт ва санъат намояндалари ўзларининг янги асарларида ижтимоий ҳодисаларни, совет кишиларининг янги маънавий фазилатларини инсонпарварлик ва санъаткорона партиявийлик нуқтаи назаридан туриб акс эттирдилар. Ўзбек совет адабиёти ва санъати арбоблари партия ва халқимиз учун садоқат билан қалам тебратмоқдалар. Бу йил Ҳамза Ҳакимзода номли республика мукофотига номзодлар кўрсатган ташкилотлар бир қанча асарлар орасидан энг муносибларини танлаб олиш имкониятига эга бўлдилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Ҳамза Ҳакимзода номли республика мукофотлари комитети қунт билан, узоқ ўйлаб, ҳар томонлама муҳокама қилиб, кўрсатилган номзодлардан тўрттасини мукофотлашга қарор қилди.

Ҳозирги ўзбек прозасининг отахонларидан бири — ёзувчи Абдулла Қаҳҳорнинг «Ўтмишдан эртаклар» қиссаси Ҳамза мукофотига сазовор бўлди. Асар ижтимоий моҳияти, бой ва ширали тили, характерларининг равшанлиги билан халқимизга жуда манзур тушди. Санъаткор виждон амри билан ўқувчиларни халқ ҳаётининг ич-ичига олиб киради.

Ёш композитор Рашид Ҳамроевнинг «Зулматдан зиё» операси ҳам Ҳамза мукофоти билан тақдирланди. Асарнинг ғоявий мазмуни ва қаҳрамонларнинг ўй-кечинмалари ҳаққоний, содда, тушунарли музика тили билан уйғунлашиб кетган.

Санъатшунослик соҳасида «Ўзбекистон санъати тарихи» номли салмоқли асар яратган Г. А. Пугаченкова ҳамда Л. И. Ремпеллар мукофотга сазовор бўлдилар. Бу асар Ўзбекистон областларида узоқ тарихий тараққиёт давомида яшаган халқларнинг бадиий маданиятини астойдил, асосли текшириш йўлидаги дастлабки қадамдир. Бу асарда Ўзбекистоннинг бой маданий мероси, энг янги археологик кашфиётлар, меъморлиқ ёдгорликлари, миниатюра рассомлиги, нақшлар, ҳайкалтарошлик ёдгорликлари, амалий санъат предметлари ҳақидаги энг янги, илмий асосланган маълумотлар жамланган.

Монографиянинг даврий кўлами жуда ҳам кенг, асарда қадимги дунё тарихидан илгариги давр, антик даврда Ўзбекистонда яшаган халқларнинг бадиий ижоди, феодализм даври санъатининг вужудга келиш, равнақ топиш ва тушкунлик даври, босқинлар, талон-торожлар даврида ҳам авлод-аждодларнинг гўзал анъаналарига содиқ қолган халқ санъатининг кейинги давр формалари акс этган.

Меъморлик соҳасида архитекторлар В. В. Берёзин, А. И. Файнлейб, С. М. Сутягин, Д. М. Шуваев, Ю. А. Халдеев, С. Эшонхўжаев ва инженерлардан Д. Г. Антман, А. А. Асанов, А. С. Браславский, Э. Ф. Леннешмидтлар Санъат саройи ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети маъмурий биноси учун юксак мукофот билан тақдирландилар.

Тошкентда меъморчилик янгиликлари орасида айниқса Санъат саройи ажралиб туради.

Пахта чаноғини эслатувчи салобатли, кўп қиррали бино Навоий кўчасига чирой ҳам салобат бахш этиб турибди. Бинонинг шинамлиги, нафис нақшлари ва шаклан соддалиги диққатга лойиқдир. Бинодаги бетон, ойна ва алюминийнинг, керамика ва қимматбаҳо ёғоч нақшларнинг жуда муваффақиятли бирикмаси кўзни қувонтиради.

Санъат саройи бутунлигича ва айрим деталлари жиҳатидан ҳам Тошкентни қайта қуриш масалаларини тўғри ҳал қилаётган соғлом, илғор, тафаккур мевасидир. Санъат саройи Совет Иттифоқимиздаги кенг жамоатчиликнинг диққатини ўзига тортди. Бутун мамлакатимизда жамоат иншоотлари қуришда санъат саройи қурилишининг кўпгина тажрибаларидан фойдаланилмоқда. Турли вақтларда Санъат саройини келиб кўрган совет ва чет эл мутахассислари ҳам бинонинг ўзига хос тузилишига юксак баҳо бердилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг маъмурий биноси ҳам эски услубдан қочиш, изланиш самарасидир. Иморат режасининг соддалиги, меъморлик элементларининг озгинаю-созгина эканлиги, иморат қисмларининг ҳажмлари бир-биридан фарқланиб туриши — меъморлар ижодининг камолотини кўрсатади.

Замонавий шаҳарлар қурилишининг муваффақиятларини назарга олиб пухта ўйлаб тузилган Тошкент Марказининг режаси бутун республикамиз аҳолисига манзур тушмоқда.

Республика мукофотларига тақдим қилинган номзодларнинг муҳокамасида бутун Ўзбекистон жамоатчилиги қизғин қатнашди. Комитетга келган кўплаб хатлардан республикамиз меҳнаткашларининг маданий савияси ва қизиқишлари, талабчанлиги, бадиий диди анча ўсиб кетганлиги сезилиб турибди. Кишиларимизнинг жонажон, ўзбек санъати тақдирига қизиқиши ортаётганлиги ҳаммамизни қувонтиради.

Ҳамза номли республика мукофоти лауреатлари сафига ёш талантларнинг қўшилиши айниқса севинтиради, кишини. Бу — адабиёт ва санъат арбоблари партия ва халқимизнинг умидини оқлаётганлигидан далолат беради.

Олдинда Октябрнинг 50 йиллик ва доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги сингари қутлуғ саналар турибди. Кўз ўнгимизда рўй бераётган воқеаларни чуқур тушуниш, ҳаётга ва инсонларга янгича муносабат, замонамизни янгича идрок қилиш адабиёт ва санъат ходимларининг кучига куч, ғайратига ғайрат қўшмоқда. Юксак ғоявий ва пухта бадиий адабиёт ва санъат учун курашимизни бирор дақиқа ҳам бўшаштирмаслигимиз керак.

К. ЯШИН,

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Ҳамза номли республика мукофотлари Комитетининг раиси.

Суратда: Хивада В. И. Ленин ҳайкали.

ҲАЙКАЛНИНГ АВТОРИ КИМ?

Хоразм областининг Хива шаҳрида 1924 йили Владимир Ильич Ленинга ҳайкал ўрнатилди. Бу Хоразм меҳнаткашларининг доҳийга чексиз муҳаббати ва миннатдорчилигининг ёрқин ифодасидир.

Улуғ Ленин сиймоси қизил мармар тошдан ясалган. 1924 йили бу ҳайкал Туркманистон ССРнинг Чоржўй шаҳрига темир йўл билан олиб борилди. Чоржўйдан эса Амударё орқали қайиқда Урганч районининг Чалиш пристанигача (дарёда 460 километр йўл) элтиб қўйилди. Бу пристандан тракторга ортилиб (у пайтда бешта трактор бор эди) Хивага олиб келинди.

Революция доҳийсига ўрнатилган ҳайкал автори ким экан?

М. КОСИХ.

□ □

ТАРИХИЙ ОБИДА

Қадимий ва навқирон Хива шаҳрининг хушманзара жойи — Нуруллабойда ҳамиша барҳаёт Ильичнинг нуроний сиймоси дарҳол кўзга ташланади. Байрамларда, тарихий кунларда улуғ доҳий ҳайкали атрофи гулчамбарларга бурканади. Кишилар Ильич хотирасини эъзозлаб, ҳайкал ёнида бир зум тўхтаб ўтадилар. Ҳайкалнинг тарихи қуйидагича: Хоразм меҳнаткашларининг илтимосига мувофиқ, 1924 йилда истеъдодли рус ҳайкалтароши С. Д. Меркуров В. И. Ленин ҳайкалини ишлаб беради. Ҳайкал Москвадан Чоржўйга қадар поездда, кейинчалик Чоржўйдан Амударё орқали Хоразмга келтирилади. Амударёдан Полвон канали бўйлаб сузган кема Хива яқинигача етиб келади. Ҳайкал келтирилишини хиваликлар шод-ҳуррамлик билан кутиб олишади.

Нуруллабойдаги хон саройи олдидан Исфандиер хоннинг ёзги тахти олиб ташланади. Халқнинг истаклари қондирилиб, бу ерга улуғ Ленин ҳайкали ўрнатилади. Кекса революционерларнинг ҳикоя қилишларича, 1925 йил апрелида В. И. Ленин ҳайкалини очиш маросими умумхалқ шодиёнасига айланган. Комсомолга ва пионерга тантанали қабул қилиш, паранжини оловга улоқтириш, йигитларни Совет Армияси сафига узатиш ва бошқа талай маросимлар шу ҳайкал ёнида ўтказилган. Хивадаги тарихий обида — В. И. Ленин ҳайкали қошида бугун кишилар ҳар қачонгидан гавжум. Хива шаҳрида Улуғ Октябрь шодиёналари шу қутлуғ жойдан бошланади.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Турли мамлакатларда

СОВЕТ—ЖАЗОИР ДЎСТЛИГИНИНГ РАМЗИ

ЖАЗОИР, 4 ноябрь. ТАСС мухбири **В. Корзелев** хабар беради:

Жазоир пойтахтидан 45 километр наридаги Бумердес шаҳрида кеча қувончли воқеа содир бўлди. Бу ерда Жазоир—Совет хамкорлиги тўғрисида 1964 йил 3 июлдаги битимга мувофиқ, Совет Иттифоқи томонидан совға тариқасида ташкил этилган ва жиҳозланган нефть ўқув марказини Жазоир халқига ва ҳукуматига тантанали топшириш маросими ўтказилди.

Маросимда қатнашмоқ учун Жазоир Халқ Демократик Республикаси революцион кенгашининг раиси Бумедин, революцион кенгашнинг ва Жазоир ҳукуматининг аъзолари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Д. А. Кунаев бошчилигидаги Совет ҳукумат делегацияси Бумердесга келишди.

Жазоир давлатининг бошлиғи бино эшиги олдида тортиб қўйилган лентани ҳамманинг қарсаклари остида қирқади.

Ўқув нефть маркази очилди.

Бу комплекс, деди саноат ва энергетика министри Абдусалом тантанали митингда сўзга чиқиб, Жазоир экономикаси учун ва айниқса унинг нефть саноатини ривожлантирмоқ учун инженер ва техника кадрлари тайёрлаш ишига қўшилган қимматли ҳиссадир. Биз шунинг учун хурсандмизки, деди у жамиятимизни бунёд қилиш ишида, қолоқликни тугатиш учун олиб бораётган курашимизда ҳамда мамлакатимизни иқтисодий, илмий ва техникавий мустақил қилишда Совет Иттифоқининг мададига таянишимиз мумкин.

Совет делегациясининг бошлиғи Д. А. Кунаев жавоб нутқи сўзлаб, «бугунги тантанали воқеа совет ва жазоир халқларини бир-бирига боғлаб турган дўстликнинг жонли далилидир» деди. «СССР билан Жазоир Халқ Демократик Республикаси ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик, — деди у, — йилдан йилга кенгайиб ва мустаҳкамланиб бормоқда».

ТУ-114 КАНАДАГА УЧА БОШЛАДИ

Совет Иттифоқи Америка қитъасида биринчи бўлиб Канада билан мунтазам ҳаво алоқаси ўрнатди. 4 ноябрь эрталаб 76490 рақамли ТУ-114 самолёти Шереметьево аэродромидан парвоз қилиб, Ғарб томонга йўл олди. Шу рейс билан аэрофлот Москва—Монреаль янги халқаро авиация линиясини очди.

Янги трасса — Совет граждан авиациясининг энг узун линияларидан биридир. Унинг узунлиги саккиз минг километр чамаси бўлиб, шундан 5 минг километрида океан устидан учиб ўтилади. ТУ-114 самолёти ҳеч қаерда қўнмай, шу масофани тахминан 11,5 соатда учиб ўтади. Аэрофлот самолётлари Москва — Монреаль линиясида ҳар ҳафтада бир марта қатнайдиган бўлади. (ТАСС).

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.45 — Ота-оналар учун, 8.25 — Қувончли тонг қўшиқлари, 9.30 — Чолғу куйлари, 10.30 — Енгил куйлар, 11.10 — Концерт, 12.15 — Эрталабки салом (Москва), 13.00 — Яйлов тароналари, 13.30 — Байрам музикали саломи, 14.00 — «Ҳосил байрами», 15.20 — Экран янгиликлари, 15.30 — «Ҳамза» спектаклининг монтажи, 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 18.40 — «Улуғ Октябрга шон-шарафлар» (қоз.), 19.25 — Концерт (революция ветеранлари учун), 19.55 — Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 49 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш (Кремль Съездлар саройидан), 21.15 — Бахт қўшиқлари, 22.00 — «Октябрь» радиостанцияси, 22.30 — Рақс куйлари, 23.20 — Дам олиш кечаси.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 10.30 — **Концерт**, (болалар учун), 10.55 — **Қаҳрамон изидан** (кинофильм), 11.15 — **Мандат** (бадиий фильм).

Рус тилида: 12.35 — **Қишда ҳамма айиқлар ҳам ухлайвермайди** (телефильм), 13.05 — **Пионерия** киножурнали, 13.15 — **Алёшканинг ови** (кинофильм), 14.15 — **Ленин** (ҳужжатли фильм), 15.05 — **Концерт.**

Ўзбек тилида: 17.00 — **«Октябрь» программаси**, 17.45 — **Телевизион янгиликлар** (ўзбек ва рус тилларида).

Ўзбек тилида: 19.00 — **Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 49 йиллигига бағишланган концерт** (Санъат саройидан).

Москва кўрсатади

20.00 — **Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 49 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш.**

Тошкент кўрсатади

23.30 — **Ғазалхон ёшлигим** («Ёшлик» студияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 дан — **Москва кўрсатади.**

20.00 — **Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 49 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш** (Москвадан).

Бизнинг адрес ва телефонлар СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283, Партия турмуши — В33469, В37221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216, Коммунистик тарбия — В31455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В39005, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

№ 255. ИНДЕКС 64543. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р. 14062